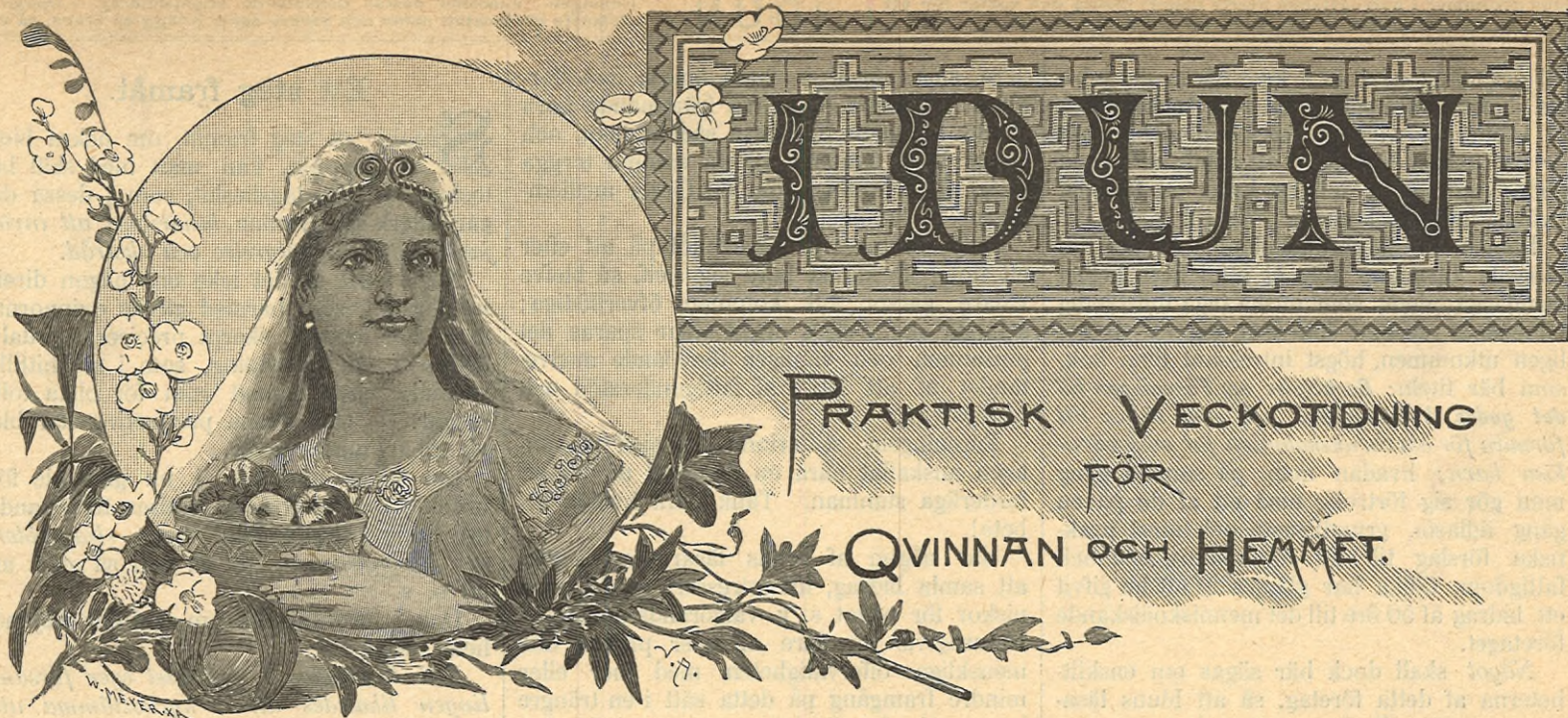

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
QVINNAN OCH HEMMET.

N:r 12.

Fredagen den 22 mars 1889.

2:dra årg.

<p>Byrå: Klarabergsgatan 54, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitrad (= 10 stafvelser).</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 krona för kvartalet. postarvodet inberiknadt. Ingen lösnummerförsäljning.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11 och 4—5. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Infaller helgdag på fredagen, ut- gifves tidningen näst föreg. eller nästfölj. söckendag.</p>	<p>Prenumeration sker: I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, å Stads- postens hufvudkontor, i boklädorna samt å tidningskontoren.</p>
---	--	--	---	---

Concordia Löfving.

Det är onekligen en god sed att hedra de döda, synnerligast minnet af dem, som uträttat något godt och stort; men det sker ej sällan, att vi, för de döda, glömma de lefvande och i stället för att, medan tid är, med råd och dåd, med varmt hjerta och öppna händer, stödja personer, hvilka med gränslös sjelfuppoffring arbeta för allmänt gagneliga företag, vänta att visa dem vår aktning och beundran, tills vi enas om att gifva dem — »en sten på grafven», sedan de möjligen i förtid brutits af en öfvermenschlig arbetsbörd.

Vi hafva midt ibland oss en kvinna, som bär en dylik arbetsbörd, och fast än hon ännu ingalunda är bruten deraf, utan tvärt om bär den med gladt mod och aldrig svigtande hopp, dock — eller just därför — bör i tid stödjas af Sveriges kvinnor. Ty det stora verk, åt hvilket hon helgar sina krafter, är ett, som framför allt måste tilltala ädla kvinnohjertan, emedan det har till mål att förebygga fattigdom, brott och elände, genom att rädda och uppfostra små värnlösa barn till goda människor och upplysta, nyttiga samhällsmedlemmar.

För många, som känna och värdera författarinan, fröken Concordia

Löfving, torde dock det arbete, hvilket hon satt som sin egentliga lifsgerning, vara förbisedt eller stå oklart; därför må några ord härom sägas till Sverges kvinnor i vår egen tidning.

Redan under de tre år, fröken Löfving vistades i London, hvarest nämnda stads

allmänna skolråd sökte fästa henne för ännu längre tid genom en för henne särdeles fördelaktig anställning*, umgicks hon med planen att i Sverige grundlägga en åkerbruksskoloni, der små värnlösa barn skulle få en god och förståndig uppfostran, som medlemmar i arbetsamma, sedliga jordbrukarehem.

På våren 1883 tog frk L. de första stegen till denna plans förverkligande, och förslaget vann så lifliga sympatier hos flere framstående män, att hon redan i maj samma år kunde, med hopp om framgång, till den stora allmänheten utfärda ett upprop att bilda:

Föreningen till det godas befrämjande.

Denna förening, som räknar talrika medlemmar ur alla samhällsklasser — män och kvinnor —, önskar ingenting hellre, än att ännu flere personer sluta sig till den goda saken och ingå i nämnda förening. Afgiften bestämmes af medlemmen sjelf och erlägges antingen årligen eller på en gång. Bidragen ha varierat emellan donationer på tusentals kronor,

* Under dessa tre år meddelade fröken L. undervisning åt lärarinnor i Londons skolor i de vetenskapliga grunderna för fysisk uppfostran, och skolrådet föreslog att göra denna hennes anställning permanent.

till årsbidrag af 1 å 2 kr. Äfven det minsta bidrag mottages med stor tacksamhet, ty utom det välbehöfliga penningebidraget är det fröken L:s afsigt att samla så många goda viljor som möjligt kring ett företag, hvilket indirekt kommer *alla* till godo.

Planen för åkerbrukskolonien tillåter tidningens utrymme mig ej att i dess helhet framlägga; dem, som önska taga fullständig kännedom derom, hänvisar jag till en nyligen utkommen, högst intressant liten bok, som bär titeln: *Berättelse om Föreningen till det godas befrämjande, och som säljes till förmån för åkerbrukskolonien för små värnlösa barn*; hvadan man, på samma gång man gör sig förtrolig med ett af de på en gång äldste, grundligaste och mest praktiska förslag till att förekomma nöd och fattigdom, tillika har glädjen af att ha gifvit ett bidrag af 50 öre till det menniskoälskande företaget.

Något skall dock här sägas om enskilt-heterna af detta företag, så att Iduns läsare måtte få ännu större lust att göra sig närmare bekanta med det samma och att hvar i sin mån arbeta till planens fullförande.

I sitt upprop till allmänheten yttrar fröken Löfving: »Till en riktigt god uppfost-
ran erfordras verkliga hem, der barnen utgöra medlemmar af en familj med dess fröjder och sorger, och der husmodern är väl förberedd för sitt ansvarsfulla kall, — hem, hvilka, ofsadt den goda anda, som herskar inom dem sjelfva, tillhöra ett af samma anda genomträngdt samhälle, der barnet följaktligen ej vid sina första steg utom hemmet träffas af dessa orena ord och dåliga efterdömen, hvilka ju på alla håll möta de späda inom det gamla samhället: det erfordras, med ett ord sagdt, att barnen, jemte det att de erhålla god undervisning, omgifvas af en så väl i andligt som fysiskt hänseende renad atmosfär.

Den bästa utgångspunkt för utvecklande af ett dylikt samhälle torde vara en *åkerbrukskoloni*, bestående af ett — till en början — inskränkt antal gudfruktige, rättsinnige, måttlige, flitige och ihärdige män och kvinnor, der äktenskapet — detta grundvilkor för ett sedligt samhälle och all sann mensklig utveckling — skulle underlättas genom enklare och naturligare lefnadsförhållanden och genom den säkra utsigten för arbetaren att inom få år kunna förvärfva sig en egen torfva.

Huru många goda krafter skulle ej härigenom bevaras åt vårt folkfattiga land, och huru skulle ej dess näringskällor härigenom utvidgas.

Det är till utförandet af detta företag, som medel insamlas genom förenämnda förening, i hvars styrelse finnas framstående män, förtroliga med alla de förhållanden, som äro oskiljaktiga från ett dylikt företag*. Detta skulle ej börja i allt för stor skala; men det kräfvades dock ett anseeligt grundkapital för att köpa en egendom, som har så mycken odlad jord, att den lilla stamtruppen får sin föda deraf under den tid, som kräfvades för husbyggnad och första årets nyodling. Dessutom måste den jordrymd, som inköpes, innehålla större sträckor odlingsbar mark, så att allt flere och flere små hem der må kunna grundas och allt

* Bidrag kunna antingen adresseras till Föreningens sekreterare, notarien P. Lidell, Stockholm, 41 Karlavägen, eller sändas direkt till skattmästaren, brukspatron Hugo Tamm, Fånöö, Stockholm.

flere små värnlösa finna ömma fosterföräldrar. Endast ett å två främmande barn skulle upptagas i hvarje sådant hem, och dessa barn komme att få samma trygga utsigt till bergning, som de första medlemmarne af kolonien.

Enär företaget är beräknadt på att efter ett tiotal år kunna bära sig sjelf, så blefve vidare gåfvor till kolonien öfverflödiga; sålunda skulle dess medlemmar sparas det pinsamma och vanligen förlöande medvetandet af att lefva af fattigunderstöd och nådegåfvor.

Föreningens stiftarinna har sjelf personligen anskaffat nära en femtedel af den erfordrerliga summan. Tänk bara hvilket arbete!

Har någon af Iduns läsare försökt att samla bidrag, att intressera en del menniskor för något s. k. välgörande ändamål? Naturligtvis ha flere af eder pröfvat den menskliga offervilligheten med mer eller mindre framgång på detta sätt i en trängre krets och funnit det vara ett mindre behagligt göra. Men tänken eder då, att som fröken Löfving göra långa resor för att intressera framstående och inflytelserika personer för ett fullständigt nytt sätt att främja det godas sak här i verlden; att i flere städer, på herregods, i prestgårdar, kort sagdt, öfver allt och i alla samhällsklasser för mer eller mindre intresserade personer frambära ett sådant förslag som detta samt be om understöd för det samma, hur tron I det skulle kännas? Jag är rädd, att de flesta af oss skulle ha känt det som en tung botgöringsfärd.

För fröken Löfving måste detta ha känts så mycket svårare, som hon i grunden är en utomordentligt försynt och finkänslig kvinna, som endast af sin önskan att gagna sina medmenniskor drifvits att framträda i det offentliga lifvet. Och ännu alltjemt arbetar fröken L. med glad förtröstan och aldrig svigtande hopp för sitt fosterländska verk, arbetar med en ihärdighet och sjelfupoffring, som blott en i anda och sanning *kristen* kvinna förmår.

Skola vi låta denna vår ädelsinnade svenska medsystemer fortfarande arbeta för ett sådant mål utan en *allmänna* tillslutning af Sveriges kvinnor? Manar ej hennes glada, frimodiga tro på det godas makt oss att understödja hennes arbete med samma glada förtröstan till de goda makternas seger öfver de onda? Känna vi oss ej manade att hedra denna kärnfriska kvinna på det enda sätt, som hon önskar att bli hedrad, nämligen genom att hvar med sin lilla skärf och varma sympati sluta oss till den trupp af hennes medarbetare för det stora verket, som nämner sig *Föreningen till det godas befrämjande*.

För min del är jag öfvertygad om, att Sveriges kvinnor aldrig skulle kunna göra en bättre gerning än att hvar i sin stad och i mån af sin förmåga understödja detta företag.

Jag slutar därför med en varm uppmaning till Iduns läsare att utan uppskof skaffa sig den ofvannämnda lilla skriften — och säkert skola alla efter genomläsningen deraf skynda att sluta sig till »Föreningen för det godas befrämjande».

Ave.

Ett steg framåt.

Såsom ett steg framåt, om också blott ett tuppfjät, kan man med skäl beteckna det riksdagsbeslut, som i dessa dagar tillerkänt kvinnan *behörighet att inväljas i fattigvårdsstyrelse och skolråd*.

Noga sedt är det icke ens någon direkt *ny* förmån, som härmed gifvits kvinnorna; man har endast skarpt preciserat ordalydelsen i en förordning, som i sin hittillsvarande form lemnat rum för olika tolkningar. — Och denna precisering har blifvit till kvinnans favör.

Det heter nämligen i nu gällande förordning om fattigvårdsstyrelsens tillsättande, att fattigvårdssamhället utser »ledamöter» och »suppleanter» till så och så stort antal o. s. v.

Och i förordningen om skolråds väljande heter det:

Till ledamöter i skolrådet eger församlingen likaledes att å kyrkostämman utse lämpligt antal för nit om skolväsendet kände män.

I förra fallet angifves sålunda alls intet kön, i senare fallet står uttryckligen »män».

Nu kan emellertid en blick i Sveriges Rikes lag öfvertyga oss om, att med undantag af Giftermåls- och Årfdabalken samt sådana lagbud, som direkt afse att särskilja mäns och kvinnors olika ställning i afseende på vissa skyldigheter och rättigheter, så är hela lagen skriven i maskulinum, och otaliga ställen förekomma, der man eller män oomtvistadt uttydes: man eller kvinna.*

Det talas exempelvis om »svensk man», som dödar annan »svensk man», om »män», som tvista om gods, om »bolagsmän» o. s. v. Och dessa lagbud gälla lika för man och kvinna.

Något absolut hinder förefinnes alltså icke att redan i lagens nuvarande ordalydelse utsträcka begreppet »ledamöter» och »för nit kände män» också till kvinnor, och en sådan tolkning har faktiskt också förekommit i ett par kommuner. Men herrar ledamöter i länsstyrelse och domkapitel, som obetingadt taga oss med, då det gäller straffskyldighet eller andra skyldigheter, visa en ridderlig tvekan, då det gäller att lägga på våra svaga skuldror ett förtroendevärf, som möjligen skulle medföra den olägenheten, att det styrkte könets sjelfförtröende och eggade dess begär att förstå och få ett finger med i männens görande och låtande till samhällets bästa.

När därför redaktör Borg från Helsingborg vid 1887 års senare riksdag väckte motion i ämnet, hvilken motion hade till följd en skrivelse från riksdagen till kongl. maj:t med begäran om lagförslag angående rätt för kvinna att inväljas i fattigvårdsstyrelse och skolråd, och regeringen begärde länsstyrelsernas och domkapitlens utlåtande häröfver, afstyrktes förslaget helt och hållet af öfverståthållarembetet och 6 länsstyrelser samt af 6 domkapitel.

Vid behandlingen i lagutskottet afstyrktes det likaledes, och för sin seger i riksdagen har det att tacka den blygsamma öfvervigten af *tvänne* röster i första kammaren och nitton i andra.

* Vid förekommen tvekan har kongl. maj:t förklarad med afseende på kvinnans behörighet att bevittna testamente, att ordalydelsen i kongl. förordn. d. 27 april 1810, der det heter, att »testamente bevittnas af *två gode män*», icke hindrar kvinnans giltighet som vittne.

Bidrag i alla ämnen mottagas med tacksamhet.

Jag har betonat det motstånd förslaget rönt för att framhålla segrans betydelse så mycket skarpare. Man skulle kunna tro, att en utsträckning af kvinnans rättigheter, hvilken såsom den föreliggande i praktiken faktiskt skulle blifva ytterst ringa ingripande, skulle möta ett deremot svarande motstånd, men så blef ingalunda fallet. Vederbörande påminde sig helt säkert ordspråket om lill-fingret och hela handen, och att den, som börjar säga A, så småningom får gå hela alfabetet igenom. — — — — —

Det torde för *Iduns* läsarinna vara klart, att de kvinnor, på hvilka den nya lagen har afseende, endast äro myndiga kvinnor, som sjelfva ega att råda öfver sig och sin egendom och hafva kommunal rösträtt.

För att ha kommunal rösträtt åter fordras:

1) att vara svensk undersåte; 2) att vara välfrejdad; 3) att vara medlem af kommun; 4) att vara skattskyldig till kommunen, samt 5) att icke häfta för oguldna kommunalutskylder.

Dessutom fordras för medlem af såväl fattigvårdsstyrelse som skolråd att ha uppnått 25 år.

Alltså: de kvinnor, som kunna begagna sig af den nya lagen, bli sålunda endast ogifta eller enkör öfver 25 år, hvilka skatta till kommunen för viss inkomst eller förmögenhet, lös eller fast.

När dertill kommer, att i de flesta landskommuner fattigvårdsstyrelsen handhafvas af kommunalnämnden, till hvilken kvinnor lika litet nu som förut ega tillträde, och den nya lagen endast gäller de undantagsfall, då *särskild* fattigvårdsstyrelse tillsättes, så inse mina läsarinna, att jag med fullt skäl kan beteckna det nu vunna framsteget som ett »tuffjät».

Dock må vi icke här af förledas att ringakta det vunna, utan tvärtom söka visa, att hela vår sträfvan går ut på, att af hvarje liten tumsbredd mark, som tillerkännes oss, framtinga en välsignelsebringande skörd för samhället och för vår egen utveckling.

Elna Tenow.

Sen till, ärade läsarinna, att *Idun* ej saknas hos någon af edra bekanta!

När tvänne hjertan skiljas.

(Efter E. Geibel.)

När hjerta skiljs från hjerta,

Som älskat ha hvar ann',

Det är den största smärta,

Som lifvet bjuda kan.

Så sorgligt ger eko uti din själ:

För evigt, för evigt farväl, farväl!

När hjerta skiljs från hjerta,

Som älskat ha hvar ann'.

När först jag hade funnit,

Att kärlek kan ta slut,

Var som allt ljus försvunnit,

Som solen slocknat ut.

Så sorgligt gaf eko uti min själ:

För evigt, för evigt farväl, farväl!

När kärlek tagit slut.

Dock smärtor varen tyste:

Det var ej genom svek.

Den munnen, som mig kysste,

Har blifvit kall och blek.

Ett sista ord jag minnes väl:

»För evigt, för evigt farväl, farväl!

Det var ej genom svek.»

Jacques.

En timma om dagen året om.

»Timmarna förgå och läggas oss till last».

Solvisare-motto.

Endast en timma om dagen».

Det låter icke mycket; det förefaller knapt värdt att nämna, mycket mindre att skriva en artikel om. Men låt oss undersöka och kalkylera en smula; en timma om dagen kan betyda mer än vi tro. På ett år representerar det trehundra och sextiofem timmar, som sammanlagdt utgöra nära tjugutre dagar, om man beräknar sexton timmar på dagen.

Nu är tiden en egendom, som man lemna ifrån sig i utbyte mot någonting annat. Lifvet är verkligen en kedja af köp, och tiden utgör en stor del af det kapital, hvarmed vi handla. Vi gifva den jemte arbete och få i utbyte uppfostran, penningar, skicklighet och nästan allting annat af värde.

Att vara aktsam om tiden är således en vis hushållning. En gammal berömd man, som förvänat alla med sina storverk, blef en gång tillfrågad, hur han burit sig åt för att hinna uträtta så mycket. »Året», svarade han, »har trehundra sextiofem dagar eller åtta tusen sjuhundra sextio timmar. På så många timmar kunna stora ting utföras. Den långsamma sköldpaddan tillryggaläger en lång resa genom att ej förlora någon tid.»

Tänk bara hvad en timmas läsning skulle göra på ett år. På tio minuter kan man med lätthet läsa fem sidor i en bok af vanligt format, och kan man således på trehundra sextiofem timmar hinna igenom icke mindre än tio tusen nio hundra femtio sidor.

Hvad beträffar de böcker, hvari årets läsning skulle sökas, må hvar och en följa sitt eget val, ihågkommande, att man lär känna människor genom dem de umgås med; och för att lefva ett ädelt lif, borde man så mycket som möjligt hafva umgängelse med det, som är ädelt och upphöjdt.

I stället för att läsa antag, att man toge sig för att skriva; en timma om dagen skulle då frambringa lika märkvärdiga resultat. Till och med den lilla regeln »ingen dag utan en rad» har tillförene alstrat volymer, vi kunde nästan säga bibliotek.

Hvilka resultat kunde i sanning ej uppnås genom en timmas flit i något ämne! Den dygdiga kvinna, hvarom Salomo skrifer, som »arbetar villigt med sina händer», vet detta väl.

»En timma hvarje dag», säger en modern författare, »tagen från värdelösa sysselsättningar, skulle, om väl använd, kunna göra en person af medelmåttig begåfning i stånd att gå långt i beherskandet af en talang. Den kunde göra en okunnig människa ganska bildad på mindre än tio år.»

Naturligtvis måste arbetet under denna timma ej bedrivas likgiltigt, »varer icke tröge i det I hafven för händer».

Det är också en fördel hos timmar, tagna med mellantider på dagen, framför flere timmar

å rad. Man kommer till arbetet med friskare krafter och bättre i stånd att göra det rättvisa. När arbetstimmarna komma i följd, göres det bästa arbetet under första timman, derefter slappas äfven den mest energiska.

I musik skulle en timmas öfning föra oss långt på ett år. Men kom ihåg att öfningen måste ske med sträng uppmärksamhet. En timma med sträng uppmärksamhet är mer värd än tre timmar med slarf, och om någon, som vill göra framsteg, blott kan bestå en timma om dagen, får hon vara mycket noggrann emot sig sjelf.

En timma om dagen är äfven förståndigt använd, om man begagnar den till rörelse i fria luften. På en timma kan man utan för stor brådska gå en half mil. Enligt den beräkningen skulle årets promenader sammanlagdt utgöra etthundra åttiotre mil, så långt ungefär som från Stockholm till Rom. Ingen har väl heller något emot att på ett förståndigt sätt roa sig en timma om dagen och sålunda samla ett förråd af angenäma hägkomster. Vi måste hafva förströelse för att hålla oss vid friskt mod och hindra lifvet från att blifva så enformigt, som om vi voro dömda till en ändlös trampqvarn. Vederqvickelse är nödvändig och att söka nöje är stundom en pligt.

Detta är ett råd, som få skola taga illa upp, och då vi gifva det, känna vi oss säkra på att, för en gång åtminstone, slippa göra den erfarenhet, som den ryktbare filosofen Locke, hvilken brukade säga, att han en tid hade för vana att erbjuda sina vänner sådana råd, som han ansåg skulle kunna vara dem nyttiga, men hade slutligen afstått derifrån, ty han fann, att, i stället för att framrätta sina händer för att mottaga råd, voro menniskor benägna att sträcka ut klorna.

Om vi blott hade en timma om dagen att undvara, hvilket skulle väl vara det bästa möjliga sätt att använda den? Det bästa skulle kanske vara att sätta oss ned och tänka. Antag, att vi hvarje dag gjorde halt för en timma och tänkte: »Hvad gör jag? Hvad är ändamålet med detta mitt jägtande lif, och huru kan jag så handla, att när jag lemna denna världen, den har blifvit bättre genom att jag lefvat?»

Att så tänka och planera skulle göra oss till alltigenom bättre karaktärer, skulle förbereda oss på hvarje kommande pligt och sätta oss i stånd att möta framtiden, beredda på hvad som hända må. En timma om dagen sålunda tillbragt skulle blifva en klar strimma genom löpande året; förlängd genom ett helt lif skulle den få sin afslutning, i hvad som stundom blifvit kalladt »uppgörelsens timma», då vi öfvergå till andens värld.

Vi se sålunda i allmänhet, att, om vi förståndigt sälja en timma om dagen, så ha vi utsigt att vinna på handeln tiotusen niohundra femtio sidors läsning, oberäkneliga framsteg i alla slags studier, utbildning i handarbeten af alla slag, etthundra åttiotre mils promenad, glädighet, vunen genom förståndiga nöjen, eller visdom, förvärfvad genom tänkande. Det är ju en uppmuntrande uträkning!

Ni säger månända, att det är lätt att tala om att anslå en timma om dagen till någonting och lätt att göra en början, men mycket svårt att hålla i. Sant nog; men det är otroligt, hvilka under, som kunna framtingas, genom bruk af den menliga viljan.

Den trägna fliten under en timma om dagen är en regel, som lämpar sig för alla. Må därför ingen säga, att hon är »icke så skicklig som somliga», och försöka komma undan den vägen. Det är just en regel för dem, som ej

äro skickliga, att göra dem i stånd att blifva mycket skickligare än flertalet af deras medmenniskor.

Eftersom vi vinna så mycket genom ett vist användande af enstaka timmar, så faller det af sig sjelf, att vi förlora en hel del genom att missbruka dem, och ändå är detta den vanligaste sak i världen. »Vi beklaga oss sannerligen», säger Seneca, »öfver tidens korthet och hafva ändå mycket mer af den, än vi veta hvad vi skola göra med. Vi förbruka vanligtvis våra lif med att icke göra någonting alls, eller någonting utan ändamål, eller med någonting som vi ej borde göra. Vi klaga alltid öfver, att våra dagar äro få, och handla, som om det ej vore något slut på dem.»

En timma om dagen under ett år, förlorad på lättja och dåraktiga sysselsättningar, betyder just uppoffrandet af alla de ofvannämnda fördelarna. Och den, som håller i med lättja eller dårskap under ett år, slutar vanligen med att offra en lifstid derpå, hvilket representerar en summa, som hvar och en kan räkna ut för sig sjelf.

Benjamin Franklin brukade vara en stor advokat för inbesparande af tid ifrån sömnen. Antag, brukade han säga, att ni spar in en timma om dagen, det gör öfver tjugutvå och trefjedjedels dagar på ett år. Under en lifstid på sjuttio år uppstiger det till den ansenliga totalsumman af nära fyra och ett tredjedels år.

Det torde anmärkas, att vi icke kunna undvara sömnen, men mången tillbringar nio timmar i sängen, under det åtta skulle vara tillräckligt, eller tio timmar, fastän hans eller hennes konstitution endast behöfver nio. Att ligga i sängen är så lätt; det är en af de få saker, hvartill vi ej behöfva några läroböcker. Låt oss draga in på sömnen alltså till minsta möjliga kvantitet, som fordras för en god helse, dervid uppmuntrade oss med den tanken, att morgonstund, enligt ordspråket, har guld i mun, och dessutom medför andra skatter i sina fickor.

Alla dessa betraktelser egga oss att noga taga vara på tiden. Vi kunna aldrig säga, om det nästa år blir en vacker skörd. Men vi kunna åtminstone genom ett förståndigt bruk af tiden göra vårt bästa att göra det fruktbara. Det är vår pligt, och pligten åtföljes alltid förr eller senare af en redogörelse, hvilket förhållande gifver en allvarlig betydelse åt det motto, hvarmed vi började. »Timmarna förgå och läggas oss till last».

Resultatet

af Iduns femte pristäffing.

Inom den utsatta tiden ha 43 täflingskrifter inkommit. Af dessa ha 4 rört sig inom den första ämnesgruppen, omfattande uppsatser från något qvinligt yrkesområde eller qvinlig verksamhet utom hemmet, 7 inom den andra gruppen, »den bästa skildring ur eller uppsats öfver societets- och sällskapslif», samt ej mindre än 25 läst af öfver det tredje ämnet, »den bästa och rikhaltigaste samling af praktiska råd och rön för hus och hem». I täflingen om det utsatta extra priset för den bästa beskrifning öfver skandinavisk badort eller sanatorium ha 7 skrifter deltagit.

Inom första gruppen har ingen af de insända skrifterna syntis ega så framstående egenskaper, att den därför ensam förtjenat det utsatta priset. Redaktionen har därför beslutat dela detta pris, så att fru Clara Romdahl, Linköping, för uppsatsen: »Må exemplen tala!» erhåller 15 kr, och fröken Inga Schenfelt, Vexjö, för en artikel, benämnd: »Qvinlig verksamhet utom hemmet», belönas med ett pris af 10 kr.

Inom andra gruppen tilldelas priset 20 kr. åt fru Ebba Larsson, Lund, för en uppsats, benämnd:

»La societé». Med hedersamt omnämnande, diplom samt Idun fritt till årets slut utmärkas signaturerna A. L. B. för skriften »Om sällskapslif» och signaturerna Arvid Danell för en »Humoresk ur sällskapslifvet».

Inom den tredje gruppen har flertalet af de insända skrifterna utmärkt sig för ganska erkännansvärda egenskaper och jemnhet. Det utsatta priset 20 kr. tilldelades signaturerna Frida N. N. för hennes samling af praktiska råd och rön. Ett extrapris på 10 kr. ha vi dessutom beslutat tillerkänna fröken Julia Klingström, Vallentuna, (signatur: Lilly) för en motsvarande samling af rikhaltighet och intresse. Med hedersamt omnämnande och diplom samt Idun till årets slut utmärkas innehafvarinnorna af följande märken: Thea, Elsa, Stina, Fanny — g, Utilis, Karna Bäär, Lalage och Två prenumeranter, hvilka — i den mån de veta med sig, att detta ej förr är gjordt — torde insända sina namn och adresser. Detta senare gäller ock signaturerna Frida N. N.

Det extra priset å 25 kr. ha vi funnit lämpligast dela på tvänne händer, då ingen af de insända skrifterna utmärks af framför alla de öfriga framstående egenskaper. 15 kr. tilldelas fröken S. Lind af Hageby, Karlskrona, för uppsatsen »En Marstrands-sejour sommaren 1887»; ett pris af 10 kr. tillfaller Elsie Calliau de Lisle för beskrifningen öfver »Särö saltsjöbadort». Den sistnämnda författarinnan behagade insända sin adress. Hedersamt omnämnande och diplom samt Idun till årets slut ha tillerkänts signaturerna G—s och Blenda för deras resp. skrifter: »Mössebergs kallvattenkuranstalt» och »Lysekil».

Samliga de belönade uppsatserna skola efter hand införas. För dagen tillåter oss utrymmet endast att göra en början med praktiska råd och rön i våra smala spalter. Då samlingarnas rikhaltighet omöjliggör hvarje särskilds offentliggörande i en följd, låta vi profbitar ur de särskilda kollektionerna följa om hvar andra; signaturerna, som uppgifvits här ofvan, lända våra läsarinor till ledning.

Redaktionen.

Mycket väsen för ingenting.

Små broderier på verklighetens botten af Mathilda Langlet.

»Hvad är klockan, Maria?» frågade fru Ternitz och såg upp från sin stickning. »Algot dröjer länge i afton, tycker jag.»

»Ja,» svarade dottern och såg på sitt ur. »Klockan är öfver half sju. Och jag är så otålig att få höra slutet på vår bok,» tilllade hon med en blick på en uppslagen bok, nära lampen.

'Inackorderingen', vanligen kallad 'marmor bilden', sade ingenting, men upphörde ett ögonblick att räkna stygnen på sitt broderi, 'evighetsblommor' benämndt, emedan det aldrig tycktes vilja blifva färdigt.

»Jag ber Stina gå ned på kontoret och säga till, att vi vänta på honom,» sade den lifliga Maria och skyndade ut i köket.

Efter några minuter återkom Stina med det svar, att kamrern 'va inte inne'.

»Var kontoret stängdt?» frågade Maria.

»Nej, vars, å båga lampo' sto' å brann, så han kommer fäll snart,» menade Stina.

Fruentimren återtog sitt arbete, och Maria lät knyppelpinnarne nästan blixtnabbt flyga mellan fingrarna. Men efter en stund sköt hon bort arbetet och sprang upp.

»Nej, det här är odrägligt!» utbrast hon.

»Algot har bestämdt gått bort.»

»Då säger han alltid till,» afbröt modern.

»För öfrigt kommer han visst nu.»

Riktigt! Någon kom upp för trappan. Maria sprang ut.

»Det var bara vedpojken,» sade hon misslynt, »och han säger, att ingen är på kontoret, men lamporna brinna ännu. Det är nästan underligt, att Algot inte skulle släckt ljusen, när han gick.»

»Kanske han är uppe hos inspektorens,» sade modern. »Skicka Kalle att höra efter.»

Inom kort var Kalle till baka med det besked, att hos inspektorens ingen fans hemma; herrskapet var borta och pigorna ute, upplyste Kalle.

Fru Ternitz smålog litet åt distinktionen, men återfick snart sin oroliga min. Hon steg upp och gick till fönstret och försökte se ut.

»Åh, det är mörkt som i en säck!» sade hon. »Hvart kan han hafva gått i ett sådant mörker?»

»Han är väl hos doktors,» menade Maria. »Efter vanligheten har doktorn kommit in på kontoret och tagit honom med sig hem. Hvad är det?» tillade hon hastigt och vände sig om.

'Marmor bilden' hade uppgifvit ett litet rop, och det var som om en eldsky fallit öfver de fina dragen.

»Jag stack mig i fingret,» sade hon och aftorkade en liten bloddroppe på sin näsduk.

»Men han brukar alltid säga till oss, när han går bort,» upprepade fru Ternitz och satte sig åter i soffhörnet. »Om det bara inte vore så mörkt — och så är det så halt — och i backen der uppe hos doktors är väl, som vanligt, svallis, så att hela backen står som en spegel —»

»Ja, hvad hade han der att göra?» sade Maria i missnöjd ton.

Den unge bruksläkaren var allmänt omtyckt, så att det kunde icke vara honom missnöjet gälde. Men sedan någon tid vistades hos honom hans syster, en ung skönhet, uppfostrad hos en rik tant i Göteborg, bortskämd och anspråksfull, sade fruntimren, bedårande, vacker och qvick, en verklig verldsdam, sade herrarne. Det påstods, med eller utan skäl, att hon också var en hjertlös kokett, som blott ville se alla för sina fötter för att sedan skratta åt de arma offren. Huru som helst afskräcktes 'offren' icke af dessa oroväckande rykten, utan bringade skönheten oförskräckt sin hyllning. Sjelfva den allvarlige kamrern och kassaförvaltaren vid bruket, välborne Algot Ternitz hade blifvit snärjd i tjusterskans nät, sades det, och säkert är, att hvarken hans mor eller hans syster med blida ögon sågo hans täta besök hos doktorn. En sådan sonhustru, halft engel, halft dämon, hade fru Ternitz aldrig tänkt sig, och ej heller trodde hon, att hennes djupt känslige och allvarligt anlagde son skulle blifva lycklig med en sådan qvinna. Doktorn deremot var hennes stora favorit, och innan 'den der lilla vackra hopptossan' — som hon inom sig kallade hans syster — kommit dit och kollrat bort alla menniskor, hade den goda frun i sitt stilla sinne tyckt, att den moder vore bra lycklig, som finge en sådan hedersman till måg.

Stina uppenbarade sig nu och frågade, om man skulle vänta på kamrern — annars var det nog 'dukdags' och plättarne färdiga.

»Ja, jag vet inte,» började fru Ternitz. »Jag undrar, om kamrern kan ha gått upp till doktors, och då stannar han väl der —»

Det trodde inte Stina, ty då hon var inne på kontoret med cigarrer, som kamrern bedt henne hemta i boden, var just doktorn der och talade om, att han fått sjukbud och skulle åka bort, och bad att få låna vagnslyktorna, ty hans egna voro sönder, »och fastligt illa lät han öfver, att han måste ut i mörkret och halkan,» slutade Stina.

»Nej, det här är förskräckligt,» utbrast fru Ternitz. »Här har någon olycka händt! Maria, Ingeborg — det står inte rätt till!» 'Marmor bilden', som tycktes lystra till nam-

net Ingeborg, kastade häftigt bort sitt broderi och tycktes ämna säga något. Men Maria förekom henne.

»Söta mamma,» sade hon, sjelf darrande, men bemödande sig att vara lugn, »tag då inte saken så häftigt! Hvad skulle väl hafva händt! Algot har kanske gått ned till bruket —»

»Hvad skulle han göra der så här dags? Nej, du! Han har gått ut för att möta doktorn — eller inspektoren — hvad vet jag — men han har gått ut och halkat — och brutit benet — kanske slagit i hjäl sig —»

Hon reste sig häftigt.

»Stina,» tillade hon, »tänd ljus i lyktan och följ med mig — jag skall gå och söka honom.»

»Hvad tänker mamma på?» utbrast dottern. »Låt då mig gå!»

»Eller mig,» bad Ingeborg blygt.

»Jag måste gå,» förklarade modern. »Du, Maria, skulle kunna stupa öfver honom och ändå inte se honom, så närlyt som du är, och hvad Ingeborg skulle kunna göra för nytta, det ville jag väl se! Och dessutom har jag inte ro att sitta här — nej — jag vill inte ha någon annan än Stina med mig — det vore bara till hinder — kom nu!»

Medan hon talade hade hon påtagit kofta och sjal och knöt nu med darrande men beslutsam hand väderhufvan under hakan, medan Maria drog på henne galoscherna.

»Kära, söta fröken, ställ plättfatet i ugnen och hvälf en tallrik öfver det och lägg upp sylten — burken står i —»

Men hvar burken stod, förblef outredt, ty fru Ternitz drog otåligt Stina med sig, utan att bry sig om afbrottet i instruktionerna.

Maria gick ut och in, dukade och ordnade, men det tog ej lång tid. Ingeborg satt vid fönstret och stirrade ut i mörkret; Maria tog en bok och försökte läsa, men det gick inte.

»Det här är ju ohyggligt!» utbrast hon. »Nu kommer inte mamma igen heller! Och Algot! Jag tror, att han blifvit bergtagen! Om jag kunde begripa, hvar han är! Man skall få se, att han ändå sitter der uppe hos fröken Stefanie i allsköns ro! Men — tänk om någon olycka skulle händt! Det händer ju, när man minst väntar. Ingeborg! Hvarför säger du inte ett ord! Du tiger, så att man kan bli galen!»

»Hvad vill du att jag skall säga?» svarade 'marmor bilden' saktmodigt. »Jag tycker, att du sjelf har uttömt alla gissningar.»

»Du är då för tråkig,» bröt Maria ut. »Jag tror, att om du också finge se Algot på bår, så skulle det inte röra dig ett tecken.»

Ingeborg flög upp och stod darrande och flämtande framför henne.

»Du vet icke hvad du säger,» frampressade hon med hes röst.

»Ser man på bara!» utbrast Maria litet försmädligt, »jag tror, att 'marmor bilden' fått lif! Hvad är det åt dig?»

»Ingenting,» svarade Ingeborg och var i ögonblicket lugn igen. Hon satte sig åter, men hon liksom sjönk i hop — det var något i hennes rörelser, som påminde om en våg, som brusar upp mot stranden men suckande sjunker till baka igen.

»Jag står inte ut längre,» förklarade Maria. »Nu har mamma varit ute en half timma — jag måste ut och söka henne, jag — Ingeborg, låna mig din lilla lykta, så är du snäll — och titta ut i köket ett ögonblick — se efter att det inte slocknar i spisen och tevattnet blir kallt!»

Hon var borta, och 'marmor bilden' satt

ensam kvar. Det var så ohyggligt tyst i hela huset — en liten rått knaprade i skafferiet, så att det hördes in i salen — i den djupa tystnaden lät det nästan hemskt. Ingeborg reste sig och började gå fram och till baka i rummet. Man kunde se, att det arbetade inom henne, och färgen gick och kom på hennes kinder. Slutligen rullade ett par stora tårar sakta ned ur de blå ögonen, och liksom utmattad satte hon sig ned vid bordet och lutade pannan mot de sammanknäpta händerna.

Tusende tankar jagade genom hennes hufvud, och ständigt återkom det der uttrycket, som hon nyss hört: »Och hvad nytta skulle väl Ingeborg kunna göra!» Och hvarje gång skar det som en skarp knif igenom hennes hufvud, tyckte hon — eller var det kanske genom hjertat? Hon hade ju så ofta hört det samma eller ungefär det samma; hon var så van dervid, att det icke rörde henne, alla sade det samma, och hon visste ju så väl, att de hade rätt. Så långt hon kunde minnas till baka, hade hon alltid hört, att hon var dum, oduglig, slö, och hon visste också så väl, att det var sant, äfven detta. Innan hon ännu hunnit betänka, om hon skulle våga erbjuda sin hjälp, hade alltid någon annan, raskare i vändningarna, hunnit före henne. Medan hon besinnade, om hon borde eller icke borde säga något, var redan ögonblicket förbi. Och besinnade hon sig icke, då gick det alltid, som nyss, hon sade något dumt, som retade och sårade —

Ack, det var för olyckligt att vara så tafatt och tråkig! En dunkel föreställning om att hon, i fall hon ej i hemmet blifvit tillbakavisad för lifligare, begåfvade syskon, i fall hon ej så ofta fått höra, huru dum och oduglig hon var, att hon kanske då kunnat blifva bättre än nu — en sådan föreställning ilade genom hennes hufvud, men hon förjagade den ögonblickligen med blygsel och ånger.

Nej, det var nog hennes eget fel, allt sammans. Hon var så eländigt feg — det var hela orsaken. Hon var alltid så rädd, att någon skulle anmärka på henne — göra narr af henne — stöta henne till baka. Så var det också der hemma. Kom hon sig någon gång för att med en smekning närma sig fader eller moder, grep henne alltid en sådan ångest för att blifva tillbakastött eller förbisedd, att hon stannade på halfva vägen, och så sade de, att hon var kall och ovänlig. Kall! Hjertat brände som en het sten i hennes bröst, tyckte hon, och hon hade gerna dött för att en gång blifva sluten i moders eller faders famn så ömt och hjertligt som de andra syskonen. Kall! Nej, dum och otymplig var hon, men icke kall, icke kall!

Så var det också här — nej, icke alldeles så. Ty här fans det åtminstone en, som hyste medlidande med henne — medlidande var det naturligtvis — och som icke missförstod henne. Hon hade hört det i somras, en dag. De suto der ute på verandan, mor och son och dotter, och visste icke, att hon med sin bok satt i förmaket vid fönstret upp öfver dem. Hon gaf just icke akt på samtalet, men så hörde hon sitt namn och en röst, för henne den vackraste, manligaste stämma i världen, yttra: »Kall? Åh, visst icke! Tillbakadragen är hon och kanske litet stel, men se på hennes ögon! Om icke ur dem talar ett varmt hjerta, så har jag mycket misstagit mig. Jag tror snarare, att hon är känslig, ytterst känslig, och jag undrar, om mamma och Maria ändå behandla henne

riktigt rätt.» Visserligen hörde hon hans mor med en liten öfverlägsenhet förklara, att hon helt säkert bättre än han förstod att uppfostra och behandla unga flickor; visst hörde hon den yra Maria skrottande föreslå brodern att uppsätta en större flickpension för känsliga naturer, men det rörde henne icke det minsta. Hennes sinne var så öfversvallande af någon ny känsla, att hon måste springa in i sin kammare och gråta högt, nästan utan att veta hvarför. Och huru vänligt hjälpte han henne icke ur så mången förlägenhet, hvori hennes tafatthet försatte henne! Hur ofta yttrade han icke något, som tydligen var ämnadt att trösta och stärka henne!

Icke längre sedan än i går, då de talade om något, som han nyss läst för dem, hade han ju sagt: »Om jag skulle söka mig en hustru, skulle jag icke så mycket fråga efter skönhet och begåfning, utan se mest på ett godt hjerta och ett fromt sinne.» Och dervid hade han sett på henne med en så vacker blick — om någon var *god*, var det väl han!

Och hvar var han nu? Hade någon olycka verkligen händt? Och här satt hon med händerna i kors och kunde ingenting göra — ingenting! Hon som velat dö för honom, för hans lycka! Fans det då alls intet för henne att göra?

Hon sprang upp, tog en lampa och gick ut i förstugan, i hvars fönster hon stälde den. Den borde lysa ganska vidt omkring och åtminstone vägleda någon på hemvägen.

Derpå gick hon ut i köket och sysslade litet der; så in i salen och stökade. Hon vågade ej sätta sig ned och grubbla igen.

»Jag måste hålla modet uppe,» tänkte hon, »ifall någon ting skulle hafva händt.»

Hon tvärstannade, ty hastiga steg hördes i trappan, dörren rycktes upp, och den saknade och väntade stod på tröskeln.

»Algot! Ni! Vi trodde — vi tänkte — tant och Maria — jag —»

Hon sträckte upp armarne och blef alldeles dödsblek. Algot såg, att hon svigtade och han sprang fram just i rättan tid, för att hon skulle hamna i hans armar och icke sjunka till golvet.

(Slut i nästa n:r.)

Glömmen ej,

ärade läsarinor, som prenumererat på *Idun* endast för ett kvartal, att i tid förnyta prenumerationen, på det att intet afbrott i tidningens sändande till eder måtte behöfva ega rum! Bäst är att på en gång prenumerera till årets slut. Priset från den 1 april till den 31 december är **endast 3 kronor.**

I n:r 14, som är andra kvartalets första nummer, begynner

andra delen af följetongen

Ett storstadsbarn,

som under det förflutna årets sista kvartal väckt så stort intresse. För dem, som ej hafva första delen af nämnda följetong, finnes den samma att tillgå hos redaktionen mot insändande af en (1) kr. i sparmärken eller ännu hellre i postanvisning. För 1 kr. 50 öre kan 1888 års årgång från och med n:r 11 (i hvilket nummer den längre följetongen begynner) till och med n:r 52 erhållas. Lösa permar dertill å 1 krona.

Redaktionen.

Om kvinnan,

hennes rättigheter och ställning inom familjen och samhället.

Tvåne föredrag, hållna af pastorn i franska reformerta kyrkan i Stockholm

Rodolf Osterman.

(Med föreläsarens benägna tillåtelse för *Idun* gjordt utdrag ur hans anteckningar.)

Talaren gjorde icke anspråk på att komma med något nytt, han ville endast göra sig till talsman för en vidt utbredd opinion och gifva uttryck åt, hvad många tänka för sig själva eller säga sines emellan. — Såsom en utanför stående, men intresserad iakttagare ville han skissera konturerna af sitt ämne icke med någon direkt hänsyn till specielt svenska förhållanden, utan sådana de i allmänhet te sig inom samtliga Europas och Amerikas civiliserade nationer.

Hans första fråga blef då: hvad är kvinnomancipation? och: hvem bör benämnas »en emanciperad kvinna»? — Är det hon, som i sitt uppträdande, sätt och tal åsidosätter den takt, tillbakadragenhet och blygsambhet, som utmärker hennes kön? — Nej. Dylka kvinnor föraktas af sina medsystrar och anklagas med rätta för att bringa i misskredit en ädel sträfvan.

Emancipera betyder: tillerkänna en omyndig förvaltningsrätt, d. v. s. att vara sin egen herre.

Om emancipationen i denna betydelse var det föreläsaren främst ville tala. Om kvinnornas klagan öfver deras beroende ställning, om deras fordran på större rättigheter, flere privilegier, med ett ord på större verkningskrets.

Talaren kom då till sin andra fråga:

Ega kvinnorna de nödvändiga förutsättningarna för förverkligandet af sitt ideal?

Historiens vitnesbörd och våra dagars erfarenhet intyga, att så väl inom konst och vetenskaper som i utöfningen af de yrken, hvilka äro för henne tillgängliga, kan kvinnan upptaga striden med mannen med jemna vapen.

Det återstår då blott att utröna, huruvida hon besitter tillräcklig fysisk styrka och uthållighet för att i längden kunna gå framåt på dessa banor. — Detta kommer framtiden att utvisa.

I hufvudsak kan man dock redan nu förut säga, att då kvinnan en gång får samma uppfostran, samma bildning och samma kunskaper som sin manlige kamrat, kommer hon i intet afseende att vara honom underlägsen.

Häraf framgår, att kvinnan med fog kan göra anspråk på en mera framskjuten plats i samhället än den, som hittills tillerkänts henne.

Hon kan fordra social och politisk likställighet med mannen; hon kan fordra tillträde till alla lifsområden med rätt att följa sina anlag och utöfva dem i alla yrken, embeten och sysselsättningar, som hittills förbehållits det andra, starkare könet. —

Detta om hennes rättigheter.

Det förefaller ju mycket enkelt och logiskt. Men likväl pågår i våra dagar faktiskt en kamp mellan könen, hvilka ömsesidigt angripa hvarandra med kränkande beskyllningar. — Att följa utvecklingen af denna konflikt och efterforska några af dess ursprungliga orsaker kunde väl vara af intresse, men blefve för vidlyftigt och hör dessutom icke direkt till ämnet. —

Nu är frågan: kan man hoppas en lösning på denna konflikt?

Föreläsaren besvarade denna fråga jakande och trodde, att många med honom hyste den öfvertygelsen, att det blott behöfdes att man

en smula sökte att förstå hvar andra för att komma till verkliga och goda resultat.

* * *

Jag har här angifvit gången af det första föredraget, hvilket, såsom synes, mera berör frågan i dess allmänhet.

I sitt senare föredrag, till hvilket jag skall återkomma i nästa nummer ingår föreläsaren mera i detalj, följande emancipationen i dess tillämpning på samhället, familjen och särskildt kvinnan sjelf, och de konsekvenser, till hvilka — enligt hans uppfattning — en till sin spets drifven emancipation skulle leda.

Jag har ansett det vara af ett visst intresse för oss svenska kvinnor att taga kännedom om, hvad en prestman, tillhörande en främmande kyrka och en främmande nation — pastor Osterman är fransk schweitzare — tänker i en fråga, som i våra dagar mer eller mindre nära berör hvarje tänkande svensk kvinna.

Guido.

Den nyfödde.

Några bilder från forna dagar.

Det skulle säkert intressera Iduns läsarinor att höra ett och annat, om hur det enligt skick och sed gick till förr i världen, då en ung verldsborgare blifvit född. De små anteckningar, vi här nedan delgifva, beröra olika tider och folk, men skildra egentligen skick och bruk i de skandinaviska länderna under 14- och 1500-talen.

Till barnets födelse har ett stort antal kvinnor samlat sig på stället. Hos adeln voro de qvinliga släktingarne inbjudna, ofta långväga ifrån, att öfvervara den väntade tilldragelsen. Hos bönderna kom allt hvad granqvinnor hette för att hjälpa — i Danmark ansågs 1561 *trethio* hjälpande hustrur vara ett lämpligt antal. Dessa togo kommandot i huset, och att det ej gick vidare stillsamt till lär vara antagligt.

Emellertid är den väntade tilldragelsen lyckligt öfverstånden, och den nyfödde skall ha sin första vård.

Den lilles första bad var ej blott en vigtig förrättning, utan ett afgörande ögonblick för den lille verldsborgaren. Barnet doppades ned i ett fat med vatten, som ofta nog var alldeles kallt. Öfvertron förordnade likväl, att vattnet ej fick intagas i rummet, *sedan* barnet var födt, ty om man då öppnade dörren för att bära in vattnet, kunde onda andar begagna tillfället att följa med in och vålla skada. Hade man ej i tid sörjt för badvatten, kunde man hellre tvätta barnet med mjölk eller öl än öppna dörren. Badvattnet fick ej heller bäras ut efter badet, utan måste slås ut på golfvet, om detta var af lera, eller i annat fall slås under en af tiljorna.

Ingen främmande fick åse badningen, — han kunde ha onda ögon! Badvattnet egde en signande kraft, och det var därför brukligt att lägga ärfdt silfver deri, för att den lilla aldrig skulle komma att sakna pengar, stundom också en röd tyglapp och ett friskt ägg för att gifva barnet röda kinder och len hud. Denna sed att lägga ädel metall i badvattnet härflyter ända från Indiens flägsna forntid.

En gammal sed, som man likväl i Norden brytt sig föga om, är att använda salt vid denna första tvagning. Såväl hos judarne som hos romarne under kejsartiden ingnedes

eller beströddes den nyfödde med salt. Bruket har intill våra dagar bibehållit sig i Skotland, Ryssland och delar af Asien. Hos armenier och georgier tvättas ej ens de nykomne medborgarne, utan de endast ingnidas med salt. På Island brukar man ännu lägga salt i den nyföddes badvatten.

Efter badet inkallades husets hund för att helsa på den lille. Den ära, som sålunda vederfors ett djur, — ofta förr än barnets fader — berodde på den tro, att det var en lycka att så tidigt som möjligt få se en hund. Lät man den slicka barnets ansigte eller den lilles hand klappa dess rygg, fick barnet hundens goda egenskaper och särskildt ett godt läkhull.

Äfven hästen ansågs lyckobringande. Men det hade sin svårighet att sätta barnet i beröring med en sådan. I Skåne brukade man likväl ännu i detta århundrade, att, om det fans ett föl i huset, hemta in det i stugan, hvarpå den nyfödde sattes upp på dess rygg. Alla hästar, barnet sedan red på, skulle då trifvas väl.

Desutom var det af vigt att hålla allt hvad kattor heter borta. Katten förde olycka med sig, rörde barnet vid en katt, blef det sjukligt, »om den också endast kröp under dess vagg, så kunde ingen veta, om den ej förut rört vid en likkista och kunde förderfva barnet för lifstiden genom att gifva det böjelse till att blifva en mara.»

Barnets första drägt var förr i världen mycket trång och obeqväm, en verklig svepning. Mycken vigt fästades vid, att dess hufvud var väl täckt.

Likväl ansåg man, att kläderna borde vara kalla. Enligt ett arbete från 1847 om folklifvet i Skytts härad i Skåne heter det: »barnets första linda skall värmas på förstugudörren, så fryser det aldrig».

I Tyskland var det en gammal sed att för ett ögonblick lägga barnet naket ned på golfvet, hvarigenom det ansågs blifva härdadt.

Barnets linda ansågs åtminstone i Danmark ej böra vara hvit, utan af skrikande färger, helst röd. »Svepte de mig i skarlahan röd», heter det i en gammal visa. En otalig mängd band knötos härs och tvärs öfver den samma.

Emellertid var barnet nu skyddadt mot köld, men ej mot trolldom. Det var en hedning, och om man ej värnade om det, skulle den onde komma och taga det. Det gälde därför att iakttaga försigtighetsmått. De minst rädda nöjde sig med att fästa en synål i lindan eller ännu hellre två i kors, andra sydde in en silfverslant eller stoppade in, hvar det föll sig, en sax, en tång, ett par blad af en bibel eller en hel psalmbok. Derefter »vigdes» barnet, hvilket kunde ske på olika sätt. Några nöjde sig med att göra ett korstecken öfver barnets panna och bröst. Andra lade litet mjöl eller salt och bröd på dess tunga. I flere trakter af Norge brukade man taga två bitar bröd med tjära och svafvel emellan, antända brödet och röka dermed öfver barnet, hvarefter elden släcktes och återstoden af brödet gömdes i vaggan.

I Danmark plögade man tillika »läsa» öfver barnet. Fruktade man af en eller annan anledning någon viss sjukdom hos det, så mätte man det också. Deremot vågade man ej våga det, ty då skulle det ej trifvas.

Som exempel på egendomliga utländska »invigningsbruk» må nämnas det skotska. I högländerna brukade man sticka ena ändan af en frisk askgren i elden och låta barnet insupa saften, som sipprade fram ur den

den andra. (Man kommer ovilkorligen att tänka på asken Ygdrasil, livets träd). I södra Frankrike var det sed att låta den lille suga på ett stycke hvitlök, genomdränkt af vin. Detta var till exempel Henrik den fjerdens första måltid i denna världen, och under tiden satt hans moder, Jeanne d'Albret och sjöng: »hvilket hon efter landets sed varit tvungen att göra under hela förlossningen».

Alla dessa plägseder äro tvifvelsutänkt qvarlevor af ur gamla hedniska och kristna vanor. En af de af yngsta datum var antagligen kors-tecknet och invigningen, som påminner om bruket i Norden vid kristendomens införande i det proselyterna ofta »primsignades» och derigenom invigdes till kristna, långt innan det egentliga dopet egde rum.

Mången ansåg, att ett hedniskt — ej ännu döpt — barn ej borde få läggas i vaggan, utan skulle läggas på ett bord, tills dopet var förrättadt. En allmän tro var, att om man bäddat i vaggan, innan barnet var födt, så skulle det ej lefva länge. Lyckobringande var det att först lägga barnet i en af de korgar, der man hade kornet, då man sådde. Ibland strödde man också råg på barnets bröst.

Då den lille ändtligen var klädd, släpptes fadern in. Och jemte honom ofta nog en hel svärm släktingar och gratulanter, hvilka kallats dit af ett bud. Och denna budbärare var rapp på foten, ty på hvarje ställe, der han förkunnade den glada nyheten, hade han rätt att få en gåfva. Detta var sed äfven i England. I Hamburg var det i förra århundradet brukligt, att nyheten skulle kring-spridas af en tjänstflicka, ledsagad af ett barnhusbarn, som bar listan på familjens bekanta samt ett paraply, och som fick sin del af skänkerna.

Det var regel, att de som mottogo nyheten skulle, antingen det var dag eller natt, ögonblickligen inställa sig för att betyga sin glädje. De kommo ej tomhändta, utan hade med sig hvad huset förmådde, »så att modern och hennes hjälpande qvinnor skulle få sig en ordentlig hjerststyrkare».

En viktig del af »förningen» var den så kallade »barnsängsgröten», som modern nödvändigt måste smaka på. I gröten hade man stuckit tre pinnar, hvilka kanske skulle hän-tyda på de tre nornorna, ödets gudinnor. På Färöarna kallas denna gröt för »nornegröt». Seden att den nyblifna modern skulle smaka på den var urgammal, och lär ännu före-komma hos lapparne.

Men innan denna förning anlände, hade qvinnorna tagit sig till bästa. »Det ser ut», yttrar Troels Lund i sin kulturhistoria, »som om starka drycker spelat en väsentlig roll. I förra århundradet var det ännu sedvana i Telemarken, att modern strax efter förlossningen fick sig ett rus. I norra Jylland fick hon kaffepunsch. I södra Jylland skulle alla de hjälpande qvinnorna ha bränvin.»

För dessa damer aurättades ett formligt gille med många rätter mat — och detta i sjelfva födelserummet, som qvinonorna på inga vilkoringo lemna. Det hände till och med, att man dansade efter måltiden. Nya förningar kommo, den ena efter den andra, hvarpå alla skulle smaka, och nya gäster, som skulle tackas för det de haft med sig. Munterheten var allmän. Modern måste taga så mycken del deri hon kunde.

Ett bevis, på hvad folk i »den gamla goda tiden» kunde tåla, lemna en beskrifning från

vestra Jylland, ej hundra år gammal. Den lyder sålunda:

»När det förkunnas, att ett barn kommit till världen, sändes till barnsängshustrun vofflor, sötsoppa och annat från släktingar, vänner och grannar, och hon skall smaka på allt, som kommer, antingen hon kan tåla det eller ej. Det är ej så underligt, att läkare och barnmorskor, ehuru oftast fruktlost, ifra mot detta bruk, då hustrun det ena ögonblicket kan få ålsoppa med ett tumstjockt lager fett ofvanpå och i nästa ögonblick sötsoppa med sirap i, och då de insända barnsängsskälarna hos bönder kunna uppgå till öfver femtio».

De besökande voro så godt som uteslutande qvinnor; männen tåldes ej vid ett dylikt tillfälle, och till och med fadern var öfverflödig. Han nytjades emellertid till att gå ärenden åt damerna.

Hvarje man, som vågade sig in i rummet — så var seden både i Skandinavien och Tyskland — måste lemna hatten i sticket och fick den igen endast mot kontant veder-gällning. Hatten var frihetens symbol, herskaretecknet. Men här var mannen ej herre.

Då natten kom, måste så många som möjligt af de hjälpande qvinnorna stanna kvar i rummet för att försvara moder och barn mot mörkrets makter.

Rummet måste vara upplyst, eld brinna i spiseln dag och natt, så länge det var ett hedniskt barn i huset.

Det var många förhållningsregler att iakt-taga. Man fick till exempel ej sätta en handqvarn eller ett spinnrockshjul i rörelse under dessa dagar, liksom ej heller i julhelgen, och detta af en och samma orsak, ty mellan jul och nyår, Kristi födelse och omskärelse, var vår herre sjelf hedning.

Om barnet var adligt, funnos många för-sigtighetsmått att iakttaga. Det kraftigaste läkemedlet var att låta det »födas på nytt» genom att naket draga det igenom en prest-krage, genom gärdet vid en korsväg etc., medan man bad Fader vår.

Hjelpste inte det, så ansågs den lille vara en bortbyting. Det behöfdes endast, att de vakande qvinnorna föllo i sömn för ett ögon-blick, och till och med om de vakade, kunde trollen smyga sig in, krypa fram i en slagskugga, skjuta undan psalmboken och byta bort barnet.

Hade man orsak tro att detta händt, så gälde det att få trollbarnet hemsändt och ut-bytt mot det rätta barnet. Först måste man likväl ha klart för sig, att det verkligen var en bortbyting. En sådan kändes igen på sitt stora hufvud och sin orimliga matlust. Men som äfven människobarn kunde ha dessa egenskaper, måste man pröfva den lilla. Ett godt sätt var att på påskdagens morgon hålla barnet naket emot solen. Var det en troll-byting, så remnade det då i bitar. Ett lindrigare medel var att locka det att tala och röja sin ålder, — ty bortbytingen var ju en gammal människa och det var endast af elakhet, som han i årtal kunde låtsas sig hvarken tala eller förstå, endast äta.

Fick man visshet om, att barnet var en bortbyting, så gälde det att misshandla det så grundligt, att dess rätta föräldrar bragtes till medlidande och förmåddes att afhemta det. Man slog det lilla vidundret, spottade på det, lät det svälta, låtsade vilja bränna det i den heta ugnen o. s. v. Ibland trött-nade ungen på en dylik behandling, rullade ihop sig till en boll och trillade bort öfver berg och backar. Eller också visade sig helt plötsligt en gammal gubbe eller gumma, tog

bortbytingen och lade fram det rätta barnet. Många dylika historier berättas från olika länder.

Fick man ej igen det rätta barnet något så när snart efter dess bortröfvande, så ansågs det förlorat. Många historier berätta, om huru trollungen, som i långa tider plågat sin omgifning, helt plötsligt försvann utan att det rätta barnet återkom.

Trollen ansågs vara goda mot de barn, de tagit, och tacksamma, när deras egna behand-lades väl. »Här har du ditt barn igen; jag har varit mera god mot det än du mot mitt», sade de ofta, då de på grund af misshandel återtogo sina barn.

Öfver de barns öde, som bortröfvats och ej återkommit, hvilade en hemlighetsfull slöja. Man visste om dem endast, att de uppföddes under jorden och som vuxna gifte sig in i trollens släkt. Deras afkomma utgjorde en olycklig släkt, de tillhörde mörkrets rike och voro evigt fördömda. Dunkla minnen från deras första barndom förföljde dem och väckte längtan efter något obestämdt bättre än deras eget öde.

Dylik öfvertro var förr så utbredd, att för-äldrarna ej kunde vara lugna, förr än deras barn blifvit döpta. I dopet ansågos de små få en ny natur. Det är ett betecknande ut-tryck, då man i Skåne ännu i vårt århundrade kallade det att döpa ett barn: »att hårda det».

Ur småskolelärarinnans lif.

Som jag nu en längre tid haft min bo-stad i närheten af en småskola i en småstad, har jag dagligen det nöjet att se, huru de små 6—7-åringarne komma tultande till skolan; med tafian hängande på bröstet i en segelgarnståt kring halsen se de helt glada och förnöjda ut. Jag har alltid tyckt om barn och har ej nekat mig det nöjet att ofta besöka denna skola och göra mig underrättad om åtskilligt derinom.

Det första, som möter ögat i tamburen, är den lilla »vakten», som går och hänger upp de mössor, som händelsevis fallit ned, och som ser till att allt är snyggt och ordentligt vid ställningen för dricksvattnet. Derpå kommer man in i skolsalen. Barnen se lifet förvånade ut, ty fruntimmersbesök äro der så sällsynta; men så småningom ha vi lärt känna hvar andra, och dessa skolbesök hafva varit ganska helsosamma för den ogifta gamla damen, som icke kunnat göra sig en föreställning om, hvad arbete de lärarinnor hafva, som skola undervisa en sådan massa barn af båda könen vid detta ålders- och kun-skapsstadium. Med hvilken mildhet, med hvilket tålmod bibringa de dem ej de allra första begreppen! Att få dessa 40—50 par små otympliga händer att hålla griffeln rätt; att få deras unga innehafvare att sitta stilla, att gå ordentligt, att begagna näsduken i rät-tan tid m. m. — hvar sak för sig är ett helt, stort och mödosamt stycke arbete!

Helt annorlunda ter det sig i våra s. k. bättre skolor, der de små vid en bildad fa-ders eller moders ledning tagit åtminstone de första stegen på vetandets väg.

Jag frågade en gång den äldsta lärarin-nan, om hon ej blefve trött och utledsen vid sitt kall. »Åhjo», svarade hon, »trött blir jag nog mången gång, men utledsen — al-drig. Jag älskar mina små och vill ej byta lott med någon».

ej mera än de samma två raderna, och om och om igen gnolade hon det samma:

Hvar skall man plocka rosor, der inga rosor gror, hvar skall man finna kärleker, der kärlek icke bor...

Tyst, lilla Kerstin, sluta upp att sjunga de orden — din matmor gråter, gråter af förödmjukelse, af blygsel, af smärta!

En vecka senare hade Annie återfått så mycket krafter, att hon kunde åka ner till ångbåten, som skulle föra henne till hennes moster. Bland dem, som voro nere för att säga henne farväl, voro äfven doktor Ljung och rektor Bergman. Doktern svepte sjalar och filter och henne, ifrigt och icke utan en viss melankolisk ömhet. Gång på gång bad han henne »akta sig väl, taga flitigt in af pillerna och komma kry till baka». Hon tackade honom stilla, litet kyligt. Derpå tog han hastigt farväl och skyndade bort, ty vagnen väntade honom, och han skulle på ett angeläget sjukbesök.

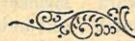
Då kom rektorn fram, som förut hållit sig på afstånd. Han frågade, om han fick helsa på henne hos hennes släktingar, när han blifvit litet bättre.

Hon svarade sakta, flämtande: »Kanske litet längre fram — jag skall skriva.»

Han tog det som mera än ett halft löfte, nästan som ett visst hopp för framtiden, och det glimmade till i de allvarliga ögonen bakom glasögonen, på samma gång som ett lyckligt leende upplyste hans drag. Hon räckte honom sin hand, som han riderligt förde till sina läppar.

Så ljud afgangsklockan, och han måste skynda bort, innan landgången drogs in.

På sensommaren drog en annan lärarinna in i de rum, der Annie Birger försökt att börja ett ensamt lif af arbete utan kärlek och — misslyckats. Den nya kom från ett tarfligt hem, en frisk själ i en sund kropp, hängifven sitt arbete och finnande det lilla hemmet ett paradiset. Kärleken man och qvinna emellan hade aldrig spelat någon roll i hennes lif och skulle antagligen aldrig göra det. Hon var en praktisk natur, litet sträf och hård, men der var ingen fara, att hon skulle drömma bort en enda timma af sitt lif. Den ideella lyckan, denna skimrande såpbubbla, som lyser så bedårande, som åtrås så brännande, men när den någon gång undantagsvis fångas, brister vid minsta vidrörande, den kunde därar fantisera öfver, men ingen klok människa! Det var lycka nog, verklig, fattbar lycka, att när man lidit nöd från barndomen, nu ha fått sin goda bergning, och något annat ämnade hon ej begära till döddagar.

Från Iduns läsekrets.

Herr redaktör!

Närslutna dikt, hvilken jag tager mig friheten fråga om Idun vill intaga mot ett honorar af 15 kr., är tillkommen genom ett vad.

Någon sade nämligen om en nyss utkommen förtjenstfull skrift: »jag vill inte ge två ruttna lingo för den.» Författarinnan till bifogade verser utbrast då: »nä, det var ändå något! Två ruttna lingo skall jag åtaga mig att göra något af, som jag får åtminstone femton kronor för.»

Så skref jag det lilla stycket för ett välgörande ändamål.

Anna A.

»Två ruttna lingo».

Två ruttna lingo! Hvarför ej i toner dem beprisa;
Min sångmö säger icke nej;
se här om dem en visa!

Två ruttna lingo! Deras lott
bör ingen menska klandra.
De ha ej in i sylten gått
att åtas upp — som andra.

Två ruttna lingo! Ack, en gång
mot vårens sol de myste!
Bland gröna blad de dagen lång
likt fina perlor lyste.

Två ruttna lingo! Ja, tänk när
de båda sutto skära
och rodnande, som ett par bär,
när frosten kom dem nära!

Två ruttna lingo! Ack hvem vet,
om icke de fått höra
en bikt, en dröm, en hemlighet,
som aldrig nått ditt öra!

Två ruttna lingo! Kanske de,
med vindens språk förtrogna,
hört sagor ifrån Niniveh,
förrän de hunno mogna.

Två ruttna lingo! Jag skall nu
ej mer om dem berätta.
En gång blir både jag och du
blott någonting »för detta».

Anna A.

Idun bör ej saknas i något hem; den vill för alla vara en god tomte, en tillförlitlig rådgifvare.

Våra barn.

Hvar och en, som i en eller annan egenskap har sig anförtrodd att handleda barnen, bör ihågkomma att icke »gnata» på dem beständigt för både likt och olik, icke ständigt och jemt gifva dem anmärkingar — sådan behandling verkar rent af förlöjande och utsläcker all ambition. Gif tillrättvisningar sparsamt, men med kraft; uppmuntra dem med några gillande ord, då de gjort sig förtjenta deraf!

Frida N. N.

Barnens arbete. 1. För de små barnen, som skola sysselsättas med handarbete i hemmet, lämpar sig, utom de vanliga lägg- och flätarbetena af papper eller spån, utstickning af enkla figurer, uppritade på stadigt papper eller karton. Mest omtyckta äro små teckningar ur djurverlden. Ritningen lägges på en tjock klädesremsa och uppstickes med en nål, som istickes med en half cent. mellanrum. I dessa hål syr man nu med kulört tråd förstygn, som trädas upp och ned; när figuren är färdig, sys tillbaka i samma linier, så att dessa bli helt utförda i kulört. Om teckningen följes noggrant, blir arbetet lika på båda sidor.

»Lilly».

2. Så snart barnen kunna föra nålen med någon säkerhet, kan man låta dem sy en liten bård i vingäckersöm, som sys på samma sätt, med förstygn som fullständigas först med andra syningen. Arbetet blir äfven nu lika på båda sidor. Dessa bårder äro mycket trefliga på små dukar att lägga i brödkorgar o. d.

»Lilly».

3. De vanliga bilderarken att utklippa och med gummi sammansätta små fästingar, qvarnar o. d. äro ett för barnen mycket passande arbete, emedan det både roar dem, skärper eftertanken och fordrar en viss händig-

het. Dessa bilderark borde därför mera uppmärksammas.

»Lilly».

4. För större barn rekommenderas att låta dem få sysselsätta sig något med bokbinderi. De kunna då själva laga sina böcker och blifva äfven mer aktsamma om dem. Detta arbete fordrar ej många verktyg och är lätt att lära, men tyvärr skulle en beskrifning därpå nu upptaga för mycket utrymme i Iduns spalter.

»Lilly».

Hushållet.

Att konservera buljong. Mor Anna är en landfru med 15 års erfarenhet, kanske kan en eller annan fru draga nytta af det sätt att konservera buljong, som jag härmed mycket rekommenderar. Någon insändarinna till Idun framhöll, att buljong länge kunde förvaras på buteljer — jag har äfven försökt detta, men finner vida bättre vara, att då jag efter en slag kokat buljong, låta den koka så länge, att, då den blifvit uppslagen i en form och kallnat, den är så hård, att den kan skivas samt skäras i små rutor, hvilka sedan läggas på flata fat och ställas på lagom varmt ställe att torka. Torra se bitarne ut som lim, men kunna förvaras hur länge som helst, och i ett hem på landet, der man ej alltid har tillgång på färskt kött att koka soppa på, äro de oersättliga, ty med tillsatt smak af morötter, palsternackor eller jordärtskockor kan jag när som helst få en god och stark köttsoffa. Jag uppmärnar Eder, mina fruar på landet, som hafva er slag nu på våren och ej förr konserverat buljong på detta sätt, att försöka och säkert skola ni blifva lika belättna dermed som

mor Anna.

Smörgåsbordet.

Pot-cheese. Hopgömda »ostskalkar» afputsas och skäras i små bitar samt

öfverhållas med porter i en burk; omröres emellanåt, att allt blir väl genomjukadt, bör stå i flera månader. Arbetas sedan med en mortelstöt i en hackho, att massan blir som en smidig deg. Uppblandas derpå med kummin samt, om man så vill, med något konjak, men aldrig vare sig med skiradt smör eller grädd, hvilket blott gör, att potcheesen naturligtvis smakar härsken då den blir gammal. Utan dessa båda sistnämnda tillsatser, blir den deremot bättre, ju längre den gömmes. Potcheesen nedlägges i en större burk för att kunna omarbetas, och först efter några veckor nedpackas den i glasburkar (f. d. honungs- eller senapsburkar) samt kokas väl.

Obs. Skulle än fet än mager ost förekomma, bör, för att utmärkt potcheese skall erhållas, hvar sort användas för sig.

Frida N. N.

Hästkött. Som jag hoppas, att alla husmödrar nu för tiden äro nog fördomsfria att vilja begagna hästkött i sina hushåll, vill jag nämna att rökadt, är det utmärkt godt till smörgås. Man förfar dermed som med annat kött, som insaltas för rökning; använt till bif, är det också särdeles godt. Hvar och en bör i sin mon söka motarbete den kanhända i många bygder ännu kvarlevande motviljan derför genom att föregå med godt exempel och använda detsamma.

Frida N. N.

Kardinalkött. En oxstek ingnides väl med salt, socker och salpeter, hvarefter så mycket ättika påhålles, att den nästan står öfver köttet; några nejlikor och lagerbärsblad påläggas. Steken vändes dagligen och kokas efter en veckas förlopp i ättikan utspädd med vatten; kryddorna följa med. Förvaras i spadet.

Frida N. N.

Sopprätter.

Buljong. Vid anrättning häraf, bör förfaras med största noggrannhet. Man beräknar vanligen 1 ½ kött på hvarje person och, då kokningen börjar, 1 k:na vatten till 3 ½. Köttet sköljes och styckas, men bör ej ligga i vatten; ryggmärgen borttages, det säges, att den skall göra buljongen hvitaktig.

Kokningen anbringas långsamt och fortgår jemt vid sakta eld. Starkpeppar, morötter och palsternackor iläggas, buljongen saltas, hvaraf skummet skall bättre flyta upp. Det bör omsorgsfullt borttagas, i annat fall kan man ej få buljongen klar. Köttet upptages, då det är kokt, ty sedan tjänar till intet att låta det ligga uti vidare. (Kan användas till pudding, rensadt från senor och benskärfvor, finhackadt, uppblandadt med ägg, gräddmjölk, stöta skorpor, skiradt smör samt socker, salt och litet muskot). Buljongen får sedan hopkoka, och färdig silas den genom linong. Flottet, som stelnar ofvanpå, (det mesta bör likväl vara uppskummadt under kokningen) upptages, och om man vill gömma det, skiras det med litet salt och skummas väl; är utmärkt att steka fisk uti. Buljongen kokas helst dagen före den skall användas. Man bör hafva en särskild kruka, som till intet annat begagnas, att förvara den uti. När den sedan skall användas, hålles den försigtigt ur krukans, att bottenatsen, som alltid bildas, ej kommer med. Klar buljong serveras helst i koppar med varma pastej, på tallrik eljest med en rå äggula, hackad persilja, brynta palsternackor eller rostadt hvetebröd.

Njuponsoppa. Njupon, 1/3 k:na till fyra personer; sköljas och kokas väl sönder, passeras genom durslag, att en del af njuponen följer med. Soppa göres simmig med litet i kallt vatten upplöst potatismjöl; russin kokas

och ihållas med sitt spad. Serveras om vintern varm, om sommaren kall; i båda fallen bjudes gräddskum dertill.

Frida N. N.

Rabarbersoppa. Stjelkarne rensas och skäras i mindre bitar samt kokas efter att hafva legat någon timma i kallt vatten. Göres sirumig med potatismjöl, sötas ovilkorligt med socker samt ätes kall med gräddskum.

Frida N. N.

Gåskrässoppa. Då man köper slag-tade gäss på torget, får man sällan blodet med. Det oaktadt kan dock fås en synnerlig smaglig soppa af spadet, hvarti syltan kokats. Allt flott afskummas ytterst väl; soppan reds med brynt smör och mjöl, hvarefter man tillsätter nejlikor, socker, ättika samt litet sherry, som höjer smaken. Serveras med kräs, gåskorf, katrinplommon och äpplen. Spadet, hvarti dessa kokats, hålles också till soppan.

Frida N. N.

Efterrätter.

Äppelkaka. 6 ägg och $\frac{1}{8}$ k:n grädde vispas, deruti nedröres äppelmos och rifvebröd, stekt i smör. Formen smörjes, ätes varm.

Frida N. N.

Pannkaka. 4 hela ägg vispas väl, $\frac{1}{8}$ k:n tjock, söt grädde slås till skum, 2 händer mjöl. Gräddas i stekpanna.

Frida N. N.

Snöbollar. 4 hvitor vispas till hårdt skum, deri nedröres sakta 25 ort sikadt socker. God mjölk kokas i en kastrull med en bit vanilj och då mjölken fått tillräcklig smak af vaniljen, formas med ett par skedar små bollar, som kokas i mjölken.

Frida N. N.

Fruktmos. 4 ☉ päron, 4 ☉ äpplen, 4 ☉ plommon och 4 ☉ socker kokas till hårdt mos. Plommonen doppas i kokhett vatten, att skinnen kan afdragas, väges sedan kärnorna uttagits. Päronen tåla att koka längst. Både päron och äpplen skalas och skäras i små bitar.

Frida N. N.

Bakning.

Engelska pepparkakor. $\frac{1}{2}$ stop okokt sirup, 1☉ strösocker, 1 kvarter grädde, 2 matskedar soda, 2 matskedar ingefära och 3 ☉ hvetemjöl. Degen skall stå 2 dagar innan den utbakas.

Vira.

Jeannas kaka. 75 ort hvetemjöl, 50 ort smör, 25 ort rifvet socker, 1 ägg, $\frac{1}{2}$ glas brännvin. Allt detta hoparbetas till en jemn deg och utkafas; en vanlig stekpanna betäckes på botten och sidorna med degen samt fylles med en compott af äpplen eller plommon samt sylt, ofvan på detta lägges ett lock af deg. Kakan gräddas i ugn och serveras med följande sås: $\frac{1}{2}$ stop grädde, 6 äggulor, vanilj och socker efter smak. En del af såsen slås öfver kakan.

Nina.

Drycker.

Kaffe. Mången tänker väl: »Icke behöfver man några föreskrifter, om hur kaffe skall kokas, det är väl den lättaste sak i världen!» Ja visserligen, men dervid, som vid alla anrättningar, fordras noggrannhet, och det ända från kaffets inköp, tills det kommer på kannan för att serveras. Man får icke tro, att allt är väl beställt med att blott slå kaffebönorna i brännaren för att rostas öfver en dålig, rykande eld, mala det och lägga det på pannan, som ganska ofta innehåller ett afskyvärdt afkok på förut använt kaffe. Nej! Första vilkoret för att erhålla ett välsmakande kaffe är naturligtvis en god kaffesort. Jag har funnit, för att nu icke tala om Mocca, prima Ceylon samt äkta Guatemala vara goda sorter; Santos är äfven rätt bra, men prisskillnaden obetydlig i jämförelse med varans underlägsenhet under de förstnäm-

da sorterna. Kaffet bör alltid rensas och tvättas innan det rostas, helst i varmt vatten; man vispar kraftigt med en styf visp, låter det afrinna samt gnugar det sedan i en torr grof handduk. Vill man, kan det torkas bättre i stekugnen, innan det rostas. Sedan har man en god eld af torr, i kors lagd ved, att ingen rök uppstår; ty i annat fall kan man genast få det bästa kaffe illasmakande. Bäst är i alla händelser en nedbränd björkvedsbrasa för den som så hafva kan. Kaffebrennaren skakas ofta, att kaffet ej blir »svedt», en annan olägenhet, som kan göra det osmakligt; kort innan det är färdigrostadt, påströs litet socker. Bönorna äro färdiga, då de antagit en ljus rödbrun färg. Hvar och en vet, att det vid rostningen utvecklas en stark lukt; det är just kaffets egendomliga arom, som förflyktigar, och ju mer det »brännes», ju mer förflyktigar derutaf. Det förvaras omelet i burk med lock, eller ännu bättre i flanelspåse, dit det slås varmt samt sedan males efter behof. Bästa kaffet får man tydligen, då man ej begagnar »sump» eller afkok, utan kokar på klara vattnet, som bör vara friskt och välsmakande kallvatten, samt beräknar minst 2 rågade teskedar malet kaffe till hvaje kopp. Det bör ej koka mer än högst 15 minuter och sakta. aldrig »i fläng»; kokar det längre eller skall stå på spisen både länge och väl, blir det allt annat än godt. Det bör klaras med en liten bit s. k. klarskinn, som man lätt sjelf kan bereda af kabiljo.

Måste man iakttaga sparsamheten att blanda kaffet, gör man klokast uti att använda råg; den rensas samt kokas tills kornen se svålda ut, hvarefter den uppsilas och omsorgsfullt torkas, i annat fall kan den lätt mögla, då den vanligen förvaras en längre tid. Rågen rostas efter behof, ej tillsammans med kaffet, och deraf kokar man s. k. sump. Man bör hafva tvänne pannor, en större och en mindre; i den förstnämnda tömmes det tjocka på kaffepannan och friskt vatten påfylls, då det kokar pålägges groft malmråg. Man bör aldrig, vare sig på sump- eller kaffepannan, låta samlas för mycket tjockt, utan tömma och skölja dem hvarannan eller minst hvar tredje dag. Det är ock nödvändigt, att en och annan gång koka ur dem med vatten och en bit soda. Skötte hvar och en sålunda noggrant kaffetillagningen, skulle man blifva förskonad från det gråa osmakliga plask, som i mångt hem serveras under namn, heder och värdighet af — kaffe.

Frida N. N.

Inläggningar.

Vildt på konserverburkar. Det vilda lägges i vatten öfver natten, hvarefter det väl torkas och urklappas. Brynes väl i färskt smör; brynes ej köttet väl, kommer det att se ut som vore det kokt; spädes med vatten. Står öfver natten, hvarefter det skäres i jemna bitar och nedpackas jemt och tätt. Skulle såsen vara stelad, ljummas den, så att den kan påhållas; bör stå öfver steken. Man tillser noga, att ingen bit vidrör locket, och möglar då. Locket skruvas väl till, (man behöfver tång dertill), och får koka 1 tim., under hvilken tid man tager burken en gång och skruvar upp locket så pass att man släpper ut den luft, som finnes. Då steken skall användas, värmes den i burken, om den ej skulle behöfva ombrynas. Såsen afhålles och tillsättes med grädde.

Frida N. N.

Slagt.

Kalfslagt. Man bör aldrig slagta en calf för spädd, utan hellre kosta på några kannor mjölk, man har igen det i dubbelt mått, derigenom att köttet blir mycket smagligare. Då slagtden skall försiggå, böra alla husmodrar se till, att djuret ej onödigtvis plågas

af den, som skall slagta det. Blodet tages som vid annan slagtd under ständigt vispning, medan det rinner från kalven; bör silas vid användandet. Ett afskyvärdt bruk, som borde öfver allt förbjudas, är, att slagtdaren uppblåser kalven, såsom det benämnas, innan den flås.

Af »räntan» tillvaratages magsäcken, användes till s. k. löpe, som begagnas vid ystning; lungorna, hjertat och lefvern. Hufvud och fötter skällas noggrant och läggas i vatten tillika med lungorna och hjertat. Detta allt kokas i samma kärl; fötterna och hufvudet rensas, medan det ännu är varmt; de största bitarne griljeras gulbruna i smör. Af hjernan kokas sås — spädes med grädde, kryddas med hvitpeppar och salt — som bjudes dertill.

Det som lemnats af hufvud och fötter, hackas fint tillika med hjertat och lungorna, lägges i en kastrull och påspädes behöfigt af spadet, det kokas uti, hvarefter salt, socker, hvitpeppar och något ättika tillsättes; upphålles i formar att stelna, serveras med skarp-sås, skuret i tunna skivfor. Lefvern späckas tätt och stekes som vildt eller användes till korfkaka. Af blodet kokas antingen helt enkelt palt eller ock bättre pudding, som serveras med s. k. skärsås. Smör smältes i stekpanna och grädde påspädes, hvilket får koka, tills grädden ligger i bruna klumpar på botten och smöret står klart öfver. Vid halsen sitter det s. k. bresset, som skuret i bitar och beströdt med salt, peppar och rifvebröd, stekes till smörgåsbordet. Dagen efter slagtden styckas kalfev, och bör man ej gömma köttet för länge, ty det tager lätt osmak. Man kan på torget få köpa utmärkta gödkalfsrentor för 1: 50 à 2 kr., och bättre än dertill kan man ej använda sina pengar.

Frida N. N.

Toaletten.

Tandpulver, ändamålsenligt och ofarligt, sammansatt af hvit magnesia, pulv. hvalfiskfjäll och pulv. violrot. Man köper för 10 öre af hvardera sorten och sammanblandar efter behag. Om man vill ha friskare smak, kan litet pepparmyntdroppar blandas i mundvattnet och ersätter då violrot.

»Lilly».

Bostaden.

Vid eldning i kakelugnar bör man tillse att barken på veden vändes utåt rummet. Man undviker då obehaget af att elden sprakar ut på mattorna.

»Lilly».

Fönsterträdgården.

Om bladlöss innästlat sig på blomkrukor, kan man om sommaren släppa Jungfru Maria nyckelpigor på växten, ty dessa förtära de orefliga snyltgästerna. Äfven myrorna göra oss den tjänsten att tycka om dem.

»Lilly».

Huskurer.

Ett enkelt och verksamt medel mot snufva. Af en hvit flanelslapp gör man en liten roulä, i hvars båda ändrar en bandögla fästes. Dessa öglor läggas kring öronen, och sålunda fasthållas roulän under näsan. Man behöfver blott en enda natt ha begagnat denna »näsespirator» för att märka en betydlig förbättring i snufvan, och, om denna icke är allt försvår, kan den sålunda på ett par nätter fullkomligt botas.

Sonja.

Hvarjehanda.

Tygresten och andra rena lappar böra icke bortkastas, utan klippas i små bitar, samlas och bli nyttiga till fyllnad i undermadrasser och kuddar i en tarfligare säng.

»Lilly».

Läkareråd.

Vilma. 1). Ett af de vanligaste symptomen vid bleksot är just en dylik »andtäppa», som mest ger sig till känna, när det gäller att gå uppför en backe eller en trappa. Ar det så alldeles säkert, att ni nu är qvitt er bleksot? Skulle så vara förhållandet, bör ni ej underlåta att låta läkare undersöka ert bröst; äfven en halsundersökning vore i sådant fall önskvärd. 2). Så vidt vi utan tillfälle till undersökning kunna yttra oss härom, synas dessa »anfäll» bero på gasbildning i magen. Hon bör derför undvika mycket svårsmält föda, såsom ärter, bönor, kål, potatis, fläsk och mycket fett och salt kött i allmänhet. På qvällen bör hon taga en matsked *Fran-guladekoki* samt öfver natten begagna ett vätvärmande omslag kring magen.

Arthur hänvisas till svaren till Ina i n:r 9 och Prenumerant i n:r 5 (båda svaren äro att finna i *innevarande* årgång af »Idun».) Edra öron bör ni hvarje qväll tvätta med hett vatten och derefter stryka på en salva af 1 del *zinkoxid*, 1 del *stärkelse* och 2 delar *vaselin*.

Ellie (?). Är gossen i öfrigt frisk? Är hans mage i god ordning? I många fall lyckas det ej att upptäcka orsaken. Med fänderna är det ej någon fara. Ar gossen i öfrigt frisk, så försvinner detta sannolikt så småningom af sig sjelft.

Ung magerlagd flicka. Ni måste för att vinna det efterlängtda målet öka kvantiteten af er föda, och hvad kvaliteten beträffar, särskildt hålla er till födoämnen, som innehålla fett och isynnerhet s. k. kolhydrater. Att rekommendera äro således särskildt mjölrätter (framför allt ett slags gröt), potatis, ärter, bönor, sockerhaltiga födoämnen etc. vidare oskummad mjölk i stora kvantiteter; äfven starkt malthaliga drycker. Vi anse oss dock böra påminna er om, att er mage bör vara i godt stånd för att tåla vid dylika prof. Att alla ansträngningar böra undvikas, är ej heller att glömma. Mycket sömn understöder kuren.

H. B. 1). Se svar till Souma Ax. i n:r 5 eller till Isedora i n:r 11. 2). Tvätta ansigtet hvarje dag med hett vatten och hvarje morgon med kallkärl; torka väl efter tvättningarna. — Fettämnen äro oskadliga i detta fall. 3). Se svar till Lætitia i n:r 9. 4). Nej — tvärtom!

Lisa. 1). Ni bör tre gånger dagligen medels kraftiga froteringar med handen ingnida en blandning af 1 del *bolmörtolja* och 2 delar *kamferolja*, hvarefter lindas med yllelindor. — Af bättre verkan vore säkerligen ordentlig massage. 2). Se svar till Prenumerant i n:r 5. 3). *Liktornar* äro alltid en påminnelse om, att skodonen antingen äro för små och för tränga eller också olämpliga till sin form. Dessa fel måste alltid rättas, för att man skall ha utsigt att för framtiden bli qvitt liktornar. Hvad själva kuren beträffar, så är operativt aflägsnande obestriddligen det mest radikala och säkra. God verkan hafva penslingar med 10–20 % *sali-cylsyrecolloidum*. Ett godt medel är också det i handeln förekommande liktornsmidlet *colloidin*.

Trenne prenumeranter. 1). Bortkastade pengar! 2). Använd den behandling, som tillräds Lisa 1) här ofvan. 3). Indryp flere gånger dagligen några droppar ljum borsyre-lösning (4 %). Sannolikt fordras dock operativ behandling.

Samoa. Ett dylikt »vestavindsklimat» skulle möjligen kunna fororsaka, att själva orsaken till svagheten komme att fortvara. Genom förständig behandling kan ni — för så vidt orsaken till det onda ej längre förefinnes — blifva återställd i Sverige lika väl som annorstädes, och kanske säkrare.

A. B. Se svar till Ung, magerlagd flicka i detta nummer.

Flicka 1862. Båda dessa obehag plåga förekomma hos bleksotspatienter — hör ni ej möjligen också till dem? En badresa i sommar skulle säkerligen göra er nytta. Något medel att eljes — utan att känna någon orsak — bota dessa obehag, känna vi icke. En salva, som ni kanske med större fördel skulle kunna använda, vore följande: 1 del *borsyra*, 5 delar *vaselin* och 5 delar *lanolin*.

H. H-t. Af er beskrifning hafva vi ej kunnat afgöra, hvilken sjukdom föreligger. Önskligt vore, att ni hade tillfälle att rådföra en specialist i halsjukdomar.

Åida. 1). Ingnid morgon och afton ögonlockskanterna med en salva af 1 del *hvitt precipitat* på 20 delar *glycerinsalva*. 2). Använd *Utgrens tandpulver*. Många använda pulveriseradt kol, ett enkelt och ingalunda dåligt tandpulver — ej minst ur ekonomisk synpunkt!

Elsa. Se svar till Ina i n:r 9. Frida. För att hår ej skola växa igen, sedan de utryckts, måste själva hårrötterna förstöras. Detta kan ske medels skarpa brännsalvor, men för att önskad verkan skall ärnås, måste inverkan vara så stark, att ärbildning torde blifva ounggänglig. Det enda medel, som har säker verkan utan att ärbildning samtidigt uppstår, är, så vidt vi veta, behandling med s. k. elektrolys. I sådant fall blir det dock nödvändigt för eder att personligen vända er till läkare, som sysselsätter sig dermed.

D:r — d.

Frågor.

N:r 64. Fins det något sätt att rengöra ett par ljusgrå smertingsskor, som blifvit något smutsiga?

Annie.

N:r 65. Huru skall man borttaga fotogenfläckar ur ljusgult kläde?

Annie.

Svar.

Nr 19. Om Signe låter höra af sig å Iduns byrå, får hon der uppgift å en person, som godhetsfullt erbjudit sig att afgiftsfritt undervisa henne i handarbeten.

Nr 40. Begagnade frimärken uppköpas i Stockholm af Heinrich Lichtenstein, af Regeringsgatan 75 a. Annie.

Nr 46. Vänd Eder till sjukhemmet på Ersta, adr. Stockholm.

Känner Ni eder olycklig och tycker, att Ert lif är till ingenting nyttigt, så gå ut på gator och gränder, och Ni skall nog då möta någon som behöfver Er hjälp. Försök att till en aktad pats i samballtet återföra om också blott en enda af alla de arma, som dagligen komma i vår väg.

Icke behöfva vi genomgå någon särskild kurs för att blifva barmhertighetsstrarar.

Gå vi genom lifvet med vaken blick för vår nästas nöd, helt säkert skall det då gifvas oss tillfälle att utöfva barmhertighet, och att det bli vi själva, som vinna derpå, det är lika säkert, som att den känsla af olycka, som nu tynger Er, då skall försvinna. Ellen.

Nr 48 b. Ett utmärkt och säkert sätt att borttaga den »förargliga knarren» i skodon har jag fått lära af en gumma i Småland. Förfaringssättet är följande: tag ett spetsglas renadt bränvin och slå i hvarje sko och låt det torka in, och Ni skall finna, att »knarren» totalt försvunnit. Signrid.

Nr 55. Med en linnelapp doppad i fotogen gnides symmaskinen väl, sen eftergindes med en torr linnelapp. S.

Nr 57. Helt litet lim upplöses väl i varmt vatten och blandas sedan med kall mjölk. Härmed borstas gipsbilderna och få sjelftorka. S.

Nr 59. Lika mycket socker och mandel stötes tillsammans i en mortel. Rifvet, mjukt hvetebrod, uppblandadt med några skedblad sot gräddes arbetas in deri med en sked. Lämpar sig endast som flynnad i fettisdagsbullar, men är mycket god som sådan, t. o. m. i mängas tycke bättre än den, som köpes på konditorierna. Den faller sig äfven mycket billig, då ett halft kilogram mandel räcker fyra gånger för ett hushåll af sex personer. Gammal Husmor.

Nr 60. Vinfläckar på duktyg försvinna genom att lägga det fläckade i kokande mjölk. Vin- liksom bärfäckar borttagas äfven med klorkalkvatten. S.

Nr 61. För dem, som på egen hand vilja lära engelska språket, torde Svenssons öfersättning af dr Rosenhals »Mästerskapsystemet», kort lärobok i engelska, vara en särdeles god hjälpreda. Finnes i alla boklädor till ett pris af 3 kr. Ebba.

Breflåda.

En prenumerant frågar, om man skall betala annonsafgift för att Idun få begära läkare-råd samt till läsarinna framställa och besvara frågor. På intet vis. Dessa afdelningar stå utan någon slags afgift öppna för alla våra prenumeranter.

J. A. H. När ni prenumererat på posten för helt kvartal, eger ni rätt genom vederbörande postkontor utå de föregående numren. En enkel påminnelse härom torde vara tillfylles.

En skollärarehustru. Vi bemöda oss visserligen att på vår praktiska afdelning genom nödig vaxling tillgodose skilda förmogenhetsklasser, men önskningsmåll kunna nog återstå. Skulle ni ej något utförigare och i detaljer och betysande exempel vilja yttra er i denna sak, då ni helt säkert kunde verka godt i edert syfte och vi gerna skulle införa eder skrifvelse. Den nu sända förefaller oss för kort och oklar.

En och annan prenumerant förfrågar sig, hvarför Idun i år ej åtföljes af den månatliga modeblagan. Vi ha dock i årets prenumerationsmätlan tydligt tillkännagifvit dess indragande och äfven skälen härfor.

En olycklig äkta man delar öde med många insändare i frågan om »bättre» och »sämre» flickor, då vi nu måste förklara denna sak för tillfället utagerad för att ej trötta genom ideliga upprepningar.

Channdåh. Så fort vi hunnit genomläsa manuskriptet, skola vi lemna bestämt svar. Matmor på landet. Eder uppsats har betydande förtjenster, men förefaller oss delvis nog skarp. Dess offentliggörande just nu skulle helt visst väcka »ondt blod». Få vi behålla den och framdeles — åtminstone till det väsentliga — begagna oss af den?

»God lusmoder», »Verkligt hem», »Små pretentioner» och »Ellen 19» ha ytterligare inkomna annonsvar att å byrån afhämta eller utå mot insändande af porto och adress.

Päpa. Uppsatsen är redan återsänd till författarinnan. Omöjligt alltså!

H. F. Som ni ser, ha vi i dagens nummer användt en af edra uppsatser och äro äfven benägna derför betala något honorar. »Två flickors bestigning af Breithorn» lämpar sig deremot ej.

Sten. Vi hade redan sändt brefhållsvar ned till sätteriet, då eder epistel kom. Eder uppsats har med tacksamhet mottagits och kommer ock att inflyta; kunde ni göra er ett begrepp om, i hvilken mängd manuskript inflyta till Idun från alla håll och kanter, skulle ni dock helt visst ej så illa ondgråsa, derför att edert något litet fått ligga öfver. Det undgår ju emellertid att med så mycket annat dela papperskorgens öde.

John. Gerna. Ville ni samtidigt låta uppgift följa, hvarifrån, och när uppsatsen är hemtad, vore bra.

Red.

FAHLCRANTZ & COS UNIVERSAL-BIBLIOTEK

Universal-biblioteket

Ett varf är fylldt, och det med största heder genom utgifvandet af **Fahlcrantz & Cos Universalbibliotek.** (Omöbne af Ny Illustrerad Tidning.)

Fahlcrantz & Cos Universalbibliotek Vi önska det storartade företaget all den framgång det så vill förtjenar. (Omöbne af Artonbladet.)

Fahlcrantz & Cos Universalbibliotek öppnar ett lätt åtkomligt tillfälle för hvar och en att ösa ur världslitteraturens djupa brunn. (Omöbne af Dagens Nyheter.)

Särskildt må det vara för hvarje familje-far en pligt att med den större eller mindre boksamlingen i sitt hem förena **Fahlcrantz & Cos Universalbibliotek.** (Omöbne af Göteborgsposten.)

Hvad kommer nu Universal-biblioteket att innehålla?

Jo, i främsta rummet ett urval af de bästa böcker, som skrifvits af världens yppersteförfattare. Och hvad kommer det att kosta?

Endast 25 öre

för häfte, och likväl är ingen sub-skription bindande. De utkomna arbetena finnas ständigt till påseende i hvarje välordnad bokhandel.

Återförsäljare antagas öfver hela landet och erhålla provision i närmaste bokhandel.

Universal-biblioteket

FAHLCRANTZ & COS UNIVERSAL-BIBLIOTEK

Innehållsförteckning:

Concordia Löfving (till porträttet), af Ave. — Ett steg framåt; af *Elna Tenov.* — När tvänne hjertan skiljas; efter E. Geibel af *Jacques.* — En timma om dagen året om. — Resultatet af Iduns femte pristäffing. — Mycket väsen för ingenting; små broderier på verklighetens botten af *Mathilda Langlet.* — Tillkännagifvande. — Om qvinnan och hennes rättigheter m. m.; af *Guido.* — Den nyfödde; några bilder från forna dagar. — Ur småskoleläroverkens lif; af *Pröken Margareta.* — Gastronomiska Käserier, II; af *En gourmand.* — Teater och musik. — En radikalkur (Slutet); novell af *Elin Amoen.* — Från Iduns läsekrets.

Våra barn. — Hushållet. — Smörgåsbord. — Efterrätter. — Bakning. — Drycker. — Inläggningar. — Slagt. — Toaletten. — Bostaden. — Fönsterträdgården. — Huskurer. — Hvarjehanda. — Läkareråd. — Frågor. — Svar. — Breflåda.

En 21 års flicka från landet önskar plats i vår i en bättre familj, helst på landet; är villig deltaga i allehanda inom hus förefallande göromål. På lön fästes intet afseende endast på ett godt bemöjande. Svar till portvakten vid Inedal, Stockholm. [125]

DIVERSE.

Doktor Carl Flensburg
14 Lilla Vattugatan 14.
Hvardagar 1/23—1/24. Helgdagar 10—11.
Behandlar företrädesvis **Barnsjukdomar.** [34]

Doktor C. O. Josephson
Hötorget 11, 1 tr.,
9—10 och 2—3. Allm. telef. 69 10.
Fruentimmerssjukdomar, Förlösningar. [133]

Tandläkaren
Constance Elbe,
Humlegårdsgatan 8, 2 tr.
Rådfrågningstid 1—2. [120]

Destroyer,
oöfverträffadt medel mot alla frostska-dor. Pris pr flaska 75 öre. Erhålls mot efterkraf endast från **Åmåls Tekniska Fabrik.** [124]

För späda barn.
I Bikupan (Klara Bergsgatan 23) nu inkommit fullständig utstyrelse jemte nyare modeller för efterbeställning. [123]

Chokolad, sockrad och osockrad, hvaribland Hushålls-Chokolad o. Consum-Chokolad m. fl.; Cacao Columbia, närande, lättsmält, fin i smaken, öfverträffar alla utländska sorter. Säljas hos alla speci- och delikatesshandlande samt i parti hos [128] **J. R. Nordling, Lilla Nygatan 23.**

Engelska Magasinet
38 Regeringsgatan 38, 1 tr. upp.
Strumpor, tricotunderkläder för Damer, Herrar och Barn, randig och enfärgad Serge, Cheviot till gosskläder, Flaneller, Velveteen, Barnskor, Cor-setter samt Engelska Reformlif, Tri-cotkostymer och Kavajer för mindre gossar. Pears Soap m. m.
Utmärkta Téer.
OBS. Endast Engelska varor af bästa kvalitet. [70]

Kurs i klädsömnad
gifves af undertecknad för ett begränsadt antal elever. OBS. Eleverna för-färdiga egna klädningar.
Bernadina Nicodemi,
Barnhusgatan 4, 1 tr. upp öfver g. [48]

Annonsör.

Annonspris: 25 öre per titrad (= 10 stafvelser). Ingen annons införes under 1 kr.

LEDIGA PLATSER.

En Lärarinneplats

vid Karlshamns sjukliga elementar-läroverk för flickor blir ledig att till-träda nästa höst. Undervisningsäm-nena äro modersmålet i en af de lägre klasserna (I—III) samt i fjerde och femte, i hvilken senare klass uppsats-skrifning förekommer, tyska i en af de lägre klasserna (I—III), franska och historia eller engelska i någon af de mellersta eller öfre klasserna. Lönen är 1,000 kronor. Ansökningar, åtföljda af betyg, böra vara insända före den 15 april 1889 till Läroverkets Sty-relse, adress: Karlshamn. (G.13969) [131]

En äldre, pålitlig barnsköterska önskas 24 instundande maj. Svar till »L.», Iduns byrå. [129]

PLATSSÖKANDE.

En anspråkslös flicka önskar sig plats i familj att biträda i hushållet och med sömnad. Svar till »Augusta», Töreboda, poste restante [132]

En ung flicka söker plats i familj att gå frun till handa. Sökanden är något kunnig i matlagning samt van deltaga i öfriga inom hus föref. göromål. Svar till »Agnes», Valbo, p. r. [125]

En ung flicka med goda rekomen-dationer önskar nu eller till hösten plats i en bättre familj att gå frun till handa. Små pretentioner. Adress: »A. Z.», Ulfstorp. [130]

Husmödrar!

Försöken *Th. Win-borg & Cis* i Stock-holm tillverkningar af **Ättika, Senap, Såser, Soja,** flere gånger prisbelönade och fullt jemförliga med de bästa utländska fabri-kat. Tillhandahållas hos Hrr specierhandlare.

1888

IDUN

fr. o. m. n:r 11 t. o. m. n:r 52 eller mer än tre kvartal (Obs! I n:r 11 börjar den längre följetongen, hvaran intet af den samma går bort.) säljes oinb. för 1 kr. 50 öre, med lösa permar för 2 kr. 50 öre samt kan användas som en synnerligen lämplig present vänner och väninnor emellan. Efter till Redaktionen af Idun ingången requisition sändes årgången mot efterkraf med tillagdt porto.

1888

Fysiologiska skodon

för damer, herrar och barn tillverkas hos undertecknad. Använd alltid sådana åt edra barn, så få de ej liktornar och kylknölar på gamla dagar! Om profsko insändes, behöfver ej mått tagas. Högaktningfullt [78] **C. NILSSON, Droittninggatan 100.**

Ny Kokbok!

På *Fahlcrantz & Cos* förlag har nyligen utkommit i hvarje välordnad bokhandel, a. 1.50: **KOKBOK** med afseende fästadt på billig matlagning af **C. Rathcke,** Köksmästare. Denna billiga kokbok af en af vårt lands förnämsta praktiserande kokkar innehåller beskrifning på mer än ett tusen anrättningar. Pris: inb. 1.50. Billig! Praktisk! [134]

John Hultenbergs Tricotvaruhandel, Regeringsgatan 28, Stockholm.

LEVERIN & C:o

61 Drottninggatan 61
3 tr. upp

få härmed rekomen-
dera sin nya,
tidsenliga

FOTOGRAFI-ATELIER

All slags
Fotografering
utföres omsorgsfullt
enligt nutidens fordringar.

Med största högaktning

LEVERIN & C:o

[27]

40 Drottninggatan 40

Utställning af

Svenska Stickmaskiner

af **J. E. Eriksons Mek.
Verkst.-Aktie-Bolags
tillverkning, Stockholm.**

Å dessa stickmaskiner kan tillverkas: *gardiner, stramaljer, filtår, pläder, täcken, öfverkast, dukar, mattor, möbelyg, dam- och herrvästar, kalsonger, kjolar, tröjor, strumpor, damasker, vantar, mössor, öfverkläder, kappor, goss- och flickkläder, schalar, teaterkappor samt hundrats andra artiklar, som man af ylle eller bomull behöfver i hemmet.*

Maskinerna tillverkas af bästa svenska materiel, äro enkla, lättskötta och eleganta samt taga, med bord, ej större plats än en vanlig familjesymaskin.

Köpare af stickmaskiner erhålla gratis den undervisning, som erfordras för de olika arbetenas förfärdigande.

Af förbättringarna vilja vi särskildt nämna systemet för plaggens fasonering, hvarigenom all räkning vid stickningen borttages.

Ett rikhaltigt lager af sådana artiklar, som tillverkats på dessa stickmaskiner, är ständigt till påseende i utställningslokalen. [136]

Agent för Stockholm och omnejd: handl. **P. Persson, Drottninggatan 40.**

TILL SALU I ALLA BOKLÅDOR.

Husmödrarnes Metertabell.

Lättfattligaste hjälpreda
för torghandeln och handelsboden
utgifven af **Oscar Jansson.**

Pris 25 öre.

[102]

OUNBÄRLIG FÖR HVARJE HUSMODER.

Ramlösa Plantskola.

Min nya priskurant öfver rikhaltiga
förråd af alla slag plantskoleartiklar
är nu utkommen och tillsändes fränko.
Helsingborg i september 1888.

[522]

N. P. Jensen.

Billiga lektioner lemnas af un-
derstecknad i franska, tyska och
engelska språkens så väl talande
som skrivande samt åt nybörjare
äfven i latin. Referenser i Wallinska
skolan.

[116]

**Jetta Westerlind,
Floragatan 10, 3 tr.
Träffas kl. 1/24—6 e. m.**

Alla fördelar framför andra sorter!

Allmänt erkänt bästa

Snörlif "La Gracieuse",

såväl i höga som låga former, finnes endast att erhålla hos

Henrik Labatt,

Kongl. Hofleverantör,

27 Drottninggatan 27

Stockholm.

Obs. Tillsändes, om lifvidden uppgifves i centimeter eller
decimaltalm.

[71]

SUCHARD.

17 Guld- och Silfvermedaljer. **Suchard's Chocolat.**

Fabriksmärke.

Erkänd utmärkt qualité.
Samtliga Suchard's Chocolader äro
garanterade ren Cacao och socker utan
tillsats.

Suchard's Praliner, Gianduja,
Capsules, Noisettes, Nougatines
och andra dessertchocolader rekomen-
denderas.

Suchard's Cacaopulver,
Cacao Soluble, ett rent lösligt pul-
ver i bleckburkar på 1/2, 1/4 och 1/8 kilo,
är drygt, välsmakande och närande.
Af Suchard's Cacaopulver får man
100 koppar på 1/2 kilo. [21]

SUCHARD.

Regenerateur,
Lundbergs riksbekanta Hårmedel,

för den finare damtoaletten, flottar ej! klipbar ej! skyddar mot mjäll och
hårets affallande, finnes i Stockholm uti Fanny Gelins renommerade Parfym-
butik, Malmtorgsgatan 5, vis å vis hotell Kung Karl, i Göteborg hos Fru
Olivia Pihlström, Haglunds Hotell, i Malmö hos Herr Wöhleke samt i öfriga
Sveriges städer hos Bok- och Pappershandlare. (G. 13506) [127]

Frans Lundberg

St. Gråmunkegränd 1. Filial: Stallgatan 1.

Säljer billigast i Stockholm 1:ma maldrycker, mineral-
vatten och läskedrycker m. m., deraf *särskildt* rekommenderas:

Porter å 15 öre, **Taffelbier** å 10 öre, s. k. **Maltextraktöl** å
8 öre, **Hushålls-Pilsnerbier** å 7 öre, 1:ma **bäjärskt Öl** å 6
öre, **Iskällardricka** å 5 öre, **Vichy, Biliner** och **Sodavatten**
å 5 öre o. s. v. **Obs! Utmärkta varor.**

Minsta antal, 25 flaskor, hemsändes *frutt* efter order pr post eller
telefon. — Till landsorten mot efterkraf. [81]

HVARJE HUSMODER
bör ovilkorligen skaffa sig ett i denna vecka
utkommet särskildt
ungdomsnummer

af
Skandinavisk Modetidning.

Detta nummer, omfattande ej mindre än 20 stora sidor med inemot
100 illustrationer och ett fint kolorerat omslag, framställer i bild och text
allt, som hör till barnens och barnkammarens utstyrel. Expedieras till en
hvar, som insänder 50 öre i frimärken.

Af **Skandinavisk Modetidnings
brudutstyrelnummer,**

utgifvet i januari samt i bild och text meddelande allt, som hör till en ung
frus utstyrel, finnes ännu ett par hundra exemplar att tillgå, likaledes mot ett
pris af 50 öre.

Priset å Skand. Modet. är eljes 8 kr. pr år, 2 kr. 50 öre pr kvartal.

Strumpor för damer,
för herrar,
för barn.

Goda qualitéer. Låga, bestämda priser.
Priskurant sändes på begäran.

K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin
N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7
STOCKHOLM. [86]

Sturegatan n:r 8. **Lacave y Ca, Cadiz. Äkta Spanska Viner i Stockholm.**
Fersenska Terrassen. **Kungsgatan n:r 7.**
Telefon: 84 30. Telefon: 54 50. Telefon: 57 70.